

VESTFOLD, TELEMARK OG BUSKERUD STATSADVOKATEMBETER

Sør-Øst politidistrikt
v/politimester Ole B. Sæverud
Postboks 2073
3103 TØNSBERG

REF.:

VÅR REF.:

DATO:
25.08.2025

RAPPORT ETTER TILSYN AV PÅTALEENHETENE KNYTTET TIL GDE'ENE I VESTFOLD, TELEMARK OG BUSKERUD I SØR-ØST POLITIDISTRIKT

1. Innledning

Vestfold, Telemark og Buskerud statsadvokatembeter avholdt tilsyn av påtaleenhetene knyttet til de tre geografiske driftsenhetene (GDE'ene) i Vestfold, Telemark og Buskerud i Sør-Øst politidistrikt i uke 18 og 19. Tilsynet ble fra embetets side utført av førstestatsadvokat Anne M. Katteland, statsadvokatene Alf Martin Evensen, Petter Sødal, Christer Gangsø og Andreas Christiansen.

Tilsyn er en viktig del av statsadvokatenes fagledelse av politiet. Siden nærpolitireformen trådte i kraft i 2016 har det vært gjennomført flere organisatoriske endringer i politidistriktet, og det er av den grunn viktig at statsadvokaten følger opp blant annet kvaliteten på straffesakene i kjølevannet av disse endringene.

Dette er embetets femte tilsyn (inspeksjon) av GDE'ene i ny organisasjon. Forrige tilsyn var tilbake i 2021. Formålet med årets tilsyn er flere, herunder blant annet å skaffe oss kunnskap om organiseringen av straffesaksbehandlingen, kapasiteten både på etterforskning- og påtaleseksjonen, og arbeidet med barne- og ungdomskriminalitet (U18 sakene).

Embetet besøkte geografisk driftsenhet i Telemark (Skien) mandag 28. april, Buskerud (Drammen) tirsdag 29. april og Vestfold (Tønsberg) onsdag 30. april.

Fra politidistriktets side deltok blant annet lokal påtaleledelse, leder for den geografiske driftsenhet, fagveiledere og leder(e) for etterforskning og forebyggende. Her ble det gitt en muntlig redegjørelse til de temaer statsadvokaten ønsker nærmere kunnskap om. Det ble også gjennomgått ulike statistikk relatert til straffesaksbehandlingen, samt gjennomgang av forskjellige sakstyper.

Ved samtlige lokasjoner ble det gjennomført samtaler med flere påtalejurister med temaer som arbeidsmiljø, porteføljehåndtering, deres opplevelse av organiseringen og den generelle arbeidssituasjonen for den enkelte.

Vi fikk også tilsendt oversikt over enkelte saks kategorier vi ønsket å gjennomgå. Dette var kategoriene U18 saker, dom med inndragning (vinning), simple ranssaker etter strl. § 327, sedelighetssaker etter strl. §§ 302 og 304 og alle saker fra 2024 og 2025 hvor politiet i løpet av etterforskningen har ansett det nødvendig/forberedt og kunne legge ned påstand om omvendt voldsalarm etter både strl. § 57 og strpl. § 222g. Sakene ble gjennomgått som en del av tilsynet.

Avslutningsvis hadde vi en foreløpig oppsummering av tilsynet torsdag 8. mai. Til stede var blant annet politimesteren, seksjonsledere påtale, fagveiledere, påtalejurister, etterforskningsledere og ledelsen av GDE'ene. Møtet ble avholdt fysisk på politihuset i Tønsberg og samtidig streamet til flere tjenestesteder.

2. Gjennomgang av straffesaksbehandlingen på den enkelte enhet

2.1 Redegjørelse for hvorledes straffesaksbehandlingen er organisert, herunder oversikt over bemanningssituasjonen ved den enkelte påtalegruppen og på etterforskning

Generelt:

1.januar 2016 trådte nærpolitireformen i kraft. Det var, som redegjort for i tidligere rapporter, en krevende og omfattende omorganiseringsprosess for politidistriktet. Siden den gang har det blitt gjennomført flere organisatoriske grep og endringer, også for GDE'ene. SEVO (sedelighet og vold i nære relasjoner) er siden 2016 blitt blokkflyttet til GDE'ene; først ved påtale oktober 2022 og deretter etterforskning høsten 2024. I dag er hele saksfeltet SEVO underlagt GDE.

De tre GDE'ene Vestfold, Telemark og Buskerud er lokalisert hhv. Tønsberg (Vestfold), Skien (Telemark) og Drammen (Buskerud).

Påtale er i dag inndelt i to påtaleseksjoner; Påtale Nord (Buskerud) og Påtale Sør (Vestfold og Telemark). Påtaleseksjonene favner alle straffesaker som ikke faller inn under seksjonene økonomi, miljø og inndragning (ØMI) eller spesiell etterforskning. I påtaleseksjonene jobber påtalejuristene med allmennsaker, SEVO saker og ungdomskriminalitet (U18 sakene). Hver påtaleseksjon har sin egen seksjonsleder som er steds plassert hhv. Hønefoss for påtale nord og Tønsberg for påtale sør. Begge seksjonslederne har ca. 35-40 ansatte hver som de skal følge opp. Det er et stort kontrollspenn, men det gis uttrykk for at det er håndterbart sett fra forventningene som stilles fra et ledernivå. Utfordringene med et så stort kontrollspenn knytter seg først og fremst til å dekke de forventninger/ønsker til de påtalejuristene som ønsker en leder som er "tett på". Seksjonslederne har ansatte som er steds plassert geografisk på andre steder enn de selv er steds plassert og det er formidlet til oss i forbindelse med de muntlige redegjørelsene at de selv forsøker å være på disse stedene (med unntak av Kongsberg) en gang i uken eller mer.

Det er videre opprettet egne fagveilederstillinger i hver påtaleseksjon. Det er også nylig blitt opprettet en egen fagveilederstilling for SEVO juristene i distriktet. Det overordnede målet med fagveilederfunksjonen er at disse skal veilede påtalejuristene enkeltvis og i grupper, ha et overordnet faglig ansvar for påtaleseksjonen og bidra til at den enkelte påtalejurist sitt påtalearbeid holder høy faglig kvalitet. Fagveileder har ikke noe personalansvar for påtalejuristene, men den skal være en rådgiver og sparringspartner for seksjonslederen da det kommer til for eksempel forhold knyttet til arbeidssituasjonen for påtalejuristene.

Et organisatorisk grep politidistriktet har tatt er å endre på arbeidsmetodikken i straffesaksbehandlingen. Det er nå innført en teammodell på samtlige GDE'er. Teamene er strukturert slik at det er påtalefaglig etterforskningsledere (PÅL), politifaglige etterforskningsledere (PEL) og flere etterforskere i hvert team, og det er flere team på hver GDE. Teamene har egne sakstrekkuker. Teamene er litt ulikt sammensatt og strukturert mellom de enkelte driftsenheter.

Sør-Øst politidistrikt har et uttalt mål for straffesakstyringen; "*I Sør-Øst pd er det ingen fornærmede, mistenkte, vitner og pårørende som unødvendig venter på at sakene(e) deres skal bli avgjort*". Formålet med teammodellen er å sikre at de mest alvorlige straffesakene gis prioriteres, at etterforskningsordre følges og at en forhindrer lang saksbehandlingstid. Arbeidsmodellen kan således – hvis den fungerer – være et ledd i å sikre en bedre fremdrift i disse sakene.

Bemanning og organisering – GDE Buskerud

Påtaleseksjonen i Buskerud har per april 2025 35 påtalejurister. Juristene er steds plassert i Drammen (13), Hønefoss/Hallingdal (6) og Kongsberg (5). Videre består påtaleseksjonen av 9 jurister på SEVO Nord (inkludert en jurist som jobber med Cyberkrim), 2 jurister på U18 og 3 fagveiledere, inkludert fagveileder SEVO. Det skal rekrutteres ytterligere en U18 jurist som følge av blant annet saksmengden innenfor denne kategorien.

Seksjonen mener selv at bemanningssituasjonen er tilstrekkelig når alle stillinger er besatt. Imidlertid er det slik at seksjonen jevnlig opplever at påtalejurister søker seg til andre avsnitt innad i distriktet eller til andre nærliggende politidistrikter. Disse forhold i tillegg til sykefravær, permisjoner, individuelle forhold m.v, har sin årsak til at det er færre enn 30 påtalejurister å fordele porteføljer på. Det leder til omfordeling av porteføljer og at fagveilederne vier mye tid på opplæring av nyansatte. Siden januar har påtaleseksjonen ansatt 6 nye påtalejurister.

Ved innføring av teammodellen ble sakstrekket for allmennpåtale endret fra å trekke fra hele Buskerud til 3 geografiske trekkområder; Drammen psd, Kongsberg psd og Hønefoss psd/Hallingdal psd. Påtale trekker nå for de samme områdene som etterforskning. Påtale opplevde dette som en god løsning fordi samarbeidet mellom PÅL og PEL/ etterforskere blir enklere og mer oversiktlig siden de trekker fra samme geografiske område.

Driftsenheten har 3 jourhavende/sakstrekkende allmennpåtalejurister hver uke, 1 i hvert trekkområde. I tillegg er det egne jour/sakstrekkklister for påtale SEVO og U18.

Geografisk driftsenhet Buskerud er delt inn i fire tjenesteenheter; Drammen politistasjonsdistrikt, Kongsberg politistasjonsdistrikt, Hønefoss politistasjonsdistrikt og Hallingdal politistasjonsdistrikt.

I Drammen psd er det 25 etterforskere hvorav 6 av dem er PEL. Det er opprettet 3 team med 2 PEL og 2 PÅL (snart 3) i hvert team. Teamene består videre av hhv. 7, 5 og 5 etterforskere, men ved full bemanning vil hvert team bestå av 7 etterforskere. Teamene har i dag jour hver tredje uke.

I utgangspunktet er det – ved full bemanning - tilstrekkelig med etterforskningsressurser, men de merker en sårbarhet ved større hendelser hvor de må omdisponere sine ressurser.

Videre er det ved FSI Drammen 9 PEL som har delt rolle (etterforskning 70 % / vaktleder arrest 30 %). PEL FSI leder straksetterforskningen i straffesaker tilknyttet arrestanter og pågående hendelser i samarbeid med FSI KO. De skal videre samhandle med og overlapse saker til sakstrekkende enheter i hele GDE Buskerud og har egne saksporteføljer (saker som ikke er satt ut til enhetene). 3 etterforskere jobber kun på FSI. De bistår og avlaster i saker fra hele Buskerud.

Avsnitt for spesiell etterforskning er bemannet med avsnittsleder, 1 PEL og 6 etterforskere.

Videre er det 4 etterforskere og 1 sivilt ansatt ved anmeldelsesmottaket og en etterforsker som jobber kun med restanser.

Per nå er det i Drammen 6 allmennpåtalejurister på trekklisten med saksjour hver 6. uke. Det er 3 påtalejurister under opplæring i hvert sitt team, slik at juristene vil etter hvert få sakstrekk hver 9. uke.

I Kongsberg psd vil etterforskningskapasiteten på etterforskningsseksjonen ved full bemanning bestå av 10 personer (1 seksjonsleder, 1 forebyggende, 2 PEL, 5 etterforskere og 1 sivilt ansatt). Som en konsekvens av ressursituasjonen er det i dag kun et team som dekker tjenestestedet, med 3 - 4 PÅL på trekklisten. Tjenesteenheten er nå i rekrutteringsprosess, og det vil på sikt bli 2 team med 2 PÅL stedsplassert på Kongsberg tilknyttet hvert team.

Patruljeseksjonen, som består av seksjonsleder og 20 tjenestepersoner, etterforsker enkelte trafikksaker, og kan bistå med noe straksetterforskning på kveld/helg. Men som en følge av ressursutfordringer på denne seksjonen så har deres bidrag inn mot etterforskning vært begrenset.

I Hønefoss psd fordeler bemanningssituasjonen på etterforskning seg slik; 1 seksjonsleder, politikontakt, 2 PEL, 10 etterforskere hvorav 7 av dem er på integrert liste og 3 forebyggende hvor alle er på integrert liste.

I Hønefoss begynte de med teammodellen i januar 2025, og det oppleves som et godt tiltak. Det er opprettet 2 team med 1 fast PEL og 3 PÅL på hvert team. De trekker hver sin uke.

Vaktlagene ved tjenesteenheten bidrar også inn på etterforskning. Hver måned får de fem arbeidsoppgaver i tilknytning sak. De jobber bevisst med PPS og ferdigstiller etterforskningen selv i flere saker – langt over hva ledelsen selv forventer. Ved kapasitet bistår de for øvrig med etterforskning.

I Hallingdal psd er det 24 ansatte innenfor kombitjeneste, vakt, beredskap og etterforskning. Det er 2 dedikerte etterforskere hvorav en av disse er PEL. Det er også 1 UP patrulje (2 medarbeidere). Det er ingen dedikerte U18 etterforskere, men det er heller ikke – etter sakstilfang – behov for det. Det er et fokus på PPS (Politiarbeid på stedet) og patruljeseksjonen bidrar i initialfasen i samtlige straffesaker ved tjenesteenheten, de bidrar også med avhør og andre etterforskningsskritt. De mindre alvorlige straffesakene settes ut til tjenestepersoner med ansvar for å ferdigstille disse.

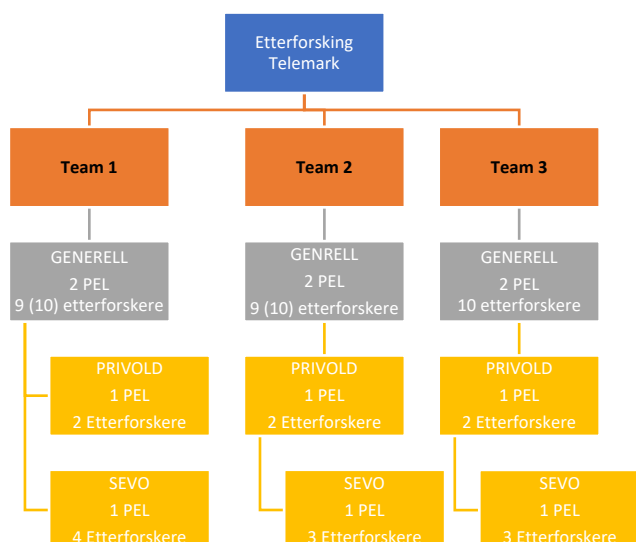
Hallingdal pds fungerer som ett av teamene i Hønefoss/Hallingdal med PÅL plassert i Hønefoss. Det er 6 allmennjurister på trekklisten hvor de trekker saker hver 6. uke, samt en U18 jurist som også dekker tjenestestedet.

Bemanning og organisering – GDE Telemark

Etterforskning GDE Telemark består av fire tjenesteenheter; Vestmark, Grenland, Midt- og Vest Telemark og Øst Telemark.

I november 2024 innførte Telemark en mix team-modell hvor SEVO ble delt inn i tre egne team, PRIVOLD (saker som omfatter skade hos fornærmede og mishandling i nære relasjoner hvor barn ikke er fornærmet) i tre egne team og generell i tre egne team. Formålet bak denne organisatoriske inndelingen var for å beholde og videreutvikle fagmiljøene innenfor SEVO og PRIVOLD. Teamene trekker saker hver tredje uke. Det implementeres nå et felles porteføljemøte for SEVO, PRIVOLD og generell etterforskning i sakstrekkukene slik at man kommer i bedre posisjon for å prioritere i den totale porteføljen.

Teammodellen ser slik ut;

Etterforskerne på SEVO og PRIVOLD jobber ikke integrert, men det gjør de øvrige etterforskerne. I teamene er det etterforskere fra samtlige tjenestesteder, noe som bidrar til økt lokalkunnskap innad i teamene. Oppstår det en større straffesak så oppløses teamet og det blir en ressurs sammensetning ut fra hva den konkrete saken krever.

På påtaleseksjonen er det 12 jurister på allmenn, 1 på U18 og 11 på SEVO påtale sør. SEVO juristene, som en vil komme tilbake til under pkt.2.9, trekker saker fra hele sørregionen. Allmennjuristene trekker fra egen driftsenhet. Det skal være 3 PÅL på hvert team, men status i dag er at det er 2 PÅL pr team (1 allmenn og 1 på SEVO).

To påtalejurister har særlig ansvar for de mest alvorlige voldssakene (PRIVOLD).

Erfaringen så langt er at organiseringen fungerer ved at det er et bredt samarbeid og kultur for å gi bistand ved kapasitet, men det er fremdeles forbedringspotensiale ved å se Telemark i helhet og ikke kun sine egne saker.

I Telemark er det to fagveiledere. Det oppleves at disse bruker mye av sin tid til opplæring av nyansatte.

På etterforskningssiden vil det ved full bemanning være 6 etterforskere i Vestmar (+ 2 som jobber med forebygging), 6 etterforskere i Midt- og Vest Telemark (+ 2 som jobber med forebygging), 4 etterforskere i Øst Telemark (+ 1 som jobber med forebygging), 27 i Grenland (inkl. SEVO) og 6 etterforskere på operativ. Flere av etterforskerne jobber integrert tjeneste med patruljevirkosomhet.

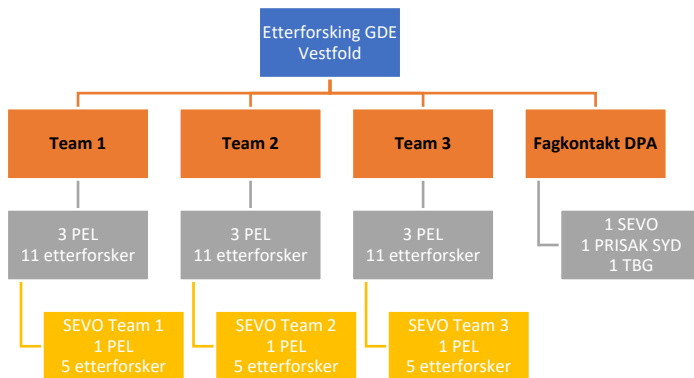
Bemanning og organisering – GDE Vestfold

I GDE Vestfold er det i 2025 budsjettert for 84 stillingshjemler innen etterforskning.

Etterforskning er fordelt i tre team. Hvert team har ressurser som er lokalisert fra samtlige byer i Vestfold. Teamene trekker saker hver sin uke. Det er litt i overkant av 40 stillinger fordelt på teamene, men som en følge av ressursflyttinger, oppsigelser, sykemeldinger m.m, så har det i realiteten vært 26 ansatte som har håndtert porteføljene. Driftsenheten opplever dette som en uholdbar situasjon. Ansettelsesprosesser tar tid og det er vanskelig å rekruttere politiutdannende til administrative vikariater.

Teammodellen er en prøveordning driftsenheten har gjennom hele 2025, hvor det er en mellom- og sluttevaluering. Så langt oppleves arbeidsmetodikken som krevende som følge av mye rotasjon av ressursene de har tilgjengelig samt at det er en ny metodikk å jobbe etter. Men til tross for lav etterforskningskapasitet klarer de allikevel å slutføre flere saker enn det som kommer inn.

Teammodellen ser slik ut:

Etterforskerne jobber ikke integrert. De som jobber i teamene har videre ansvaret for å bemanne politivaktene i Vestfold, herunder mottak anmeldelser, håndtering hittegods m.m.

Patruljeseksjonen etterforsker ikke egne saker, men bistår ved kapasitet. Denne er dog begrenset. Utover akutfasen er de viktigste oppgavene innen etterforskning for patrulje å sikre bevis (typisk video) samt forkynnelse besøksforbud.

På påtaleseseksjonen er det 18 allmennjurister, 2 U18 jurister og 11 SEVO jurister.

I august 2024 startet de opp med et prosjekt som heter "Nærpolitiet i Vestfold". Det skal vare frem til juni 2025. Det er 12-18 tjenestepersoner som er tilknyttet prosjektet. Målsettingen er at de skal være synlig og aktivt til stede i lokalsamfunnet, med særlig fokus på områder hvor det rapporteres om utfordringer knyttet til kriminalitet. De skal prioritere tillitsskapende og trygghetsfremmende arbeid, samt bidra til å forhindre rekruttering til kriminalitet og kriminelle nettverk blant unge. De skal også bidra i etterforskningsarbeidet når det er behov for oppsøkende innsats i prioriterte saker.

Statsadvokatens merknader:

Vårt hovedinntrykk er at de fleste ansatte er positive til teammodellen. Til tross for at den er relativt prematur enkelte steder oppleves den allikevel som et positivt tiltak. Vi deler den oppfatningen. Politidistriktet må få tid til at arbeidsmetodikken får satt seg i organisasjonen, og det er først etter noe tid distriktet er i posisjon til å kunne evaluere hvorvidt modellen fungerer eller ikke.

Det er etter vårt syn flere grunner til at denne arbeidsmetodikken kan ha mye godt for seg;

- Den binder de ansatte i fylket bedre sammen, særlig der hvor teamene er ressursatt fra hele driftsenheten
- Det vil kunne være lettere å gjøre prioriteringer mellom saker, også mellom de prioriterte sakene
- De ansatte kjenner fremdeles på eierskapet til sakene, men de er ikke like "alene" om ansvaret da eierskapet ligger på teamnivå

For at teammodellen skal fungere så er vår oppfatning at strukturen ikke kan bli for sårbar. Det er mange nyansatte PEL og PÅL med begrenset erfaring. Teamene bør derfor sammensettes slik at teamet har minst en PEL eller PÅL med erfaring fra fagfeltet, noe vi har forstått distriktet selv har fokus på. Videre vet vi at større straffesaker som etterforskes i distriktet binder opp ressurser fra teamene med den følge av at

etterforskningskapasiteten i teamene svekkes. Driftsenhetene bør i disse tilfellene ha innarbeidet gode rutiner for hvordan de skal dekke opp dette fraværet, som for øvrig også gjør seg gjeldende ved sykemeldinger, permisjoner m.v.

Det er videre viktig at teamene – når de ikke trekker saker – gis tid og rom til å etterforske sakene. Hvis etterforskerne i tilstrekkelig grad ikke blir skjermet i produksjonsukene, vil det hefte fremdriften av sakene.

Endelig håper vi teammodellen gjør etterforskere og påtale bedre i stand til å gjøre de riktige prioriteringer mellom sakene.

Vår oppfatning er at begge seksjonslederne påtale har et krevende kontrollspenn. Det har vært en større turnover i driftsenhetene og det er mange nyansatte med begrenset påtaleerfaring og uten utvidet påtalekompetanse. Disse krever tett oppfølging, særlig innledningsvis. Men også de mer erfarne påtalejuristene har behov for å diskutere konkrete straffesaker og problemstillinger med sine kolleger. Her er fagveilederne tiltenkt en sentral rolle, men tilbakemeldingene fra påtalejuristene tyder på at fagveilederne må - med stor forståelse – bruke mye tid på de nyansatte og at dette går utover deres tilstedeværelse med de mer erfarne juristene.

Fagveilederne avhjelper og fyller til dels plassen til seksjonsleder, men inntil nå har ikke de klart det i tilstrekkelig grad. Med flere fagveiledere nå på plass, også for SEVO juristene, så mener vi politidistriktet har iverksatt et godt tiltak for å dekke noe av det tomrommet som er mellom påtalejuristene og seksjonslederne. Påtalejuristene gir uttrykk for at de er fornøyde med tiltaket.

Fagveilederne har dog ikke noe personalansvar, det ansvaret hviler hos seksjonsleder. Tilbakemeldingene fra påtalejuristene er at de ønsker en seksjonsleder som fysisk er med til stede, dette gjelder særlig i de lokasjonene hvor seksjonsleder ikke er stedsplassert. Vår tilnærming er at distriktet bør ta innover seg disse signalene fordi det kan ha en side til kvaliteten på straffesaksarbeidet, produksjonen og effektiviteten. Vår oppfatning etter dette tilsynet er at fravær av tilstedeværelse av seksjonsleder kan ha en side til rekrutteringen samt det å beholde sine ansatte, en utfordring distriktet har tilkjennegitt de står ovenfor også ved dette tilsynet.

2.2 Hvorvidt man opplever at det er samsvar mellom kapasitet og en forsvarlig straffesaksbehandling (påtalekapasitet og etterforskningskapasitet)?

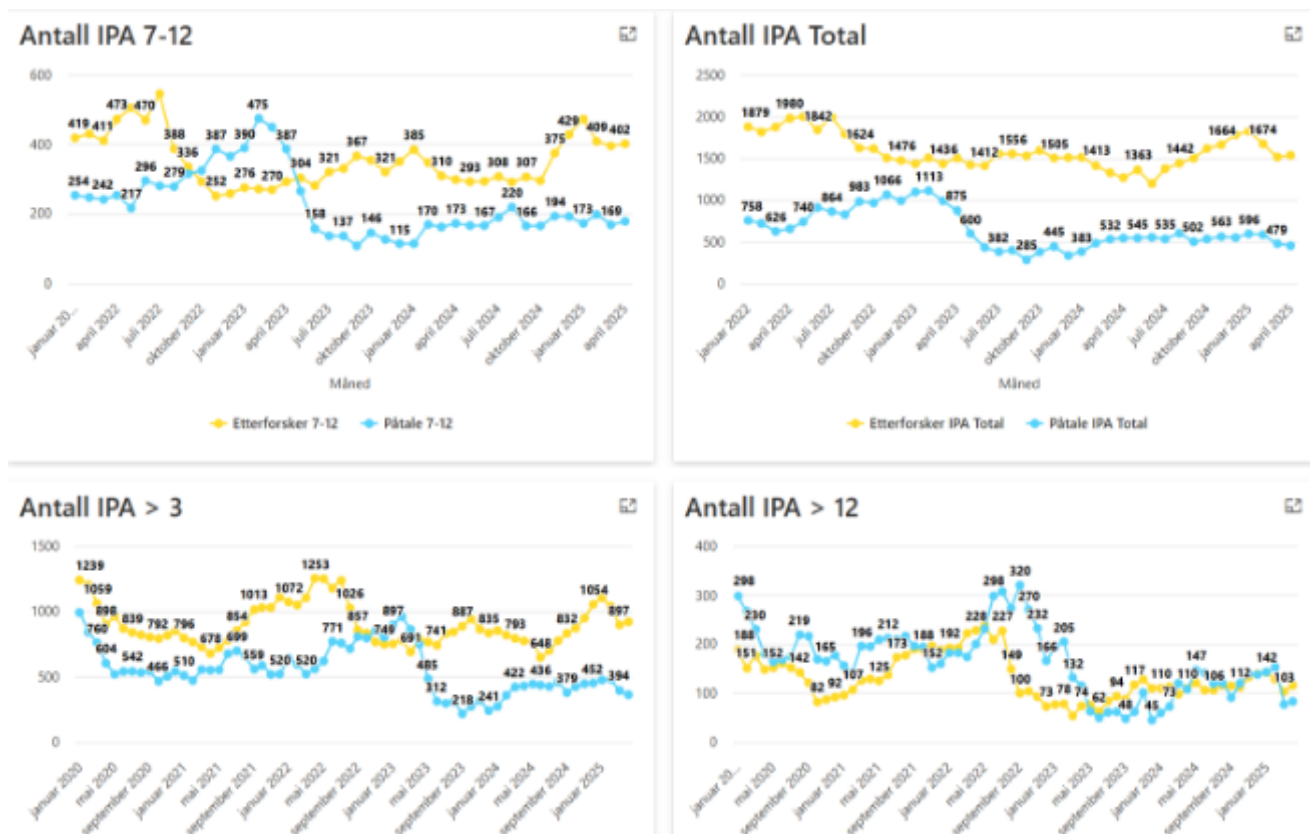
Buskerud

Buskerud har redegjort for at ved stabil og fulltallig bemanning – både på påtale og etterforskningssiden – så vurderes kapasiteten som tilfredsstillende i forhold til en forsvarlig behandling av straffesakene.

Som redegjort ovenfor så utfordres påtale med at ansatte bytter stilling internt eller beveger seg til andre politidistrikt. Status i dag er imidlertid at påtalekapasiteten anses som forsvarlig gitt at de nyansatte får noe mer opplæring og erfaring.

På etterforskningssiden utfordres de av at det må avgis ressurser når det oppstår større saker. Etterforskerne blir da gjerne avsatt over tid uten at de blir erstattet. Budsjettsituasjonen vanskeliggjør også muligheten til å fylle alle stillingshjemler.

Ved få ressurser handler det om å prioritere de riktige sakene. Det ser man ved statistikken for IPA12, hvor antall saker siden 2022 har gått vesentlig ned og stabilisert seg rundt 100 saker på både fase etterforsker og påtale.

Kategori A sakene (de mest alvorlige sakene) er imidlertid en bekymring. Det var per april 199 saker som lå i restansefasen. 41 av sakene var eldre enn 12 måneder, og de fleste av disse lå fremdeles til etterforskning. Det kan være mange gode grunner til det, for eksempel kompliserte mishandlingssaker med mange fornærmede og behov for omfattende tolketjenester. Allikevel vekker tallmaterialet en bekymring knyttet til etterforskningskapasiteten.

Telemark

Ved full bemanning mener Telemark selv at de er tilfredsstillende bemannet på påtaleseksjonen. Etter omorganiseringen har de dog mistet mange med erfaring. Det leder til omfordeling av porteføljer og at fagveilederne må bruke mer tid på de nyansatte.

På etterforskningssiden fremheves det særskilt at det er sårbart med en svakt ressursatt teammodell og at de har få etterforskere på PRIVOLD og SEVO.

Patruljene i Telemark er imidlertid gode på PPS, slik at mye av etterforskningen kan bli utført i den innledende fasen og saken får et godt utgangspunkt for den videre etterforskningen.

Når teamene må avgi etterforskningsressurser til etterforskning i andre saker så bruker de det nye prioriteringsrundskrivet (sammenholdt med RA sitt prioriteringsrundskriv) aktivt når de skal prioritere sine ressurser internt.

I tillegg til nevnte utfordringer er også manglende mulighet for avlesing av datautstyr/mobiltelefon også en medvirkende årsak til at prioriterte saker blir liggende.

Vestfold

Påtalekapasiteten vil ved full oppbemanning være tilfredsstillende, men Vestfold rammes av de samme utfordringer som i distriktet forøvrig; omorganiseringen har ført til at flere allmennjurister med erfaring har sluttet. Det tar tid å lære opp nyansatte uten erfaring, fagveilederne binder opp mye av sin tid til dem og det er stadig omfordeling av porteføljer.

Fra påtale formidles det allikevel at de aldri har hatt så god kontroll på sakene fordi PÅL – etter innføringen av teammodellen – i større grad følger saken fra initialfasen til den er avgjort. For å lykkes må PEL og PÅL gjøre felles prioriteringer slik at PEL ikke blir stående alene i disse vurderingene.

Etterforskningskapasiteten oppleves generelt som ikke tilfredsstillende. I 2024 og 2025 har det vært stor turnover blant etterforskere og etterforskningsledere, og det tar tid å bygge opp kompetanse i disse rollene. Ved full bemanning vil etterforskningskapasiteten være tilfredsstillende. Til tross for at de får avgjort flere saker enn det som innkommer, opplever de en slitasje blant etterforskerne. Bemanningssituasjonen på etterforskningssiden er en av de største hovedutfordringene i Vestfold i dag.

Etterforskningskapasiteten i Vestfold blir også rammet når det oppstår større saker i distriktet. Det er mange satsningsområder i distriktet, som for eksempel kriminelle nettverk. Når etterforskningskapasiteten i utgangspunktet oppleves for lav så utfordres denne ytterligere når ressurser blir flyttet over til straffesaker på andre områder som gis høyere prioritet. En følge av dette er at prioriterte saker på GDE nivå – som også er alvorlige straffesaker - blir satt på vent.

Det er en bekymring knyttet til at det er uforholdsmessig stort fokus på avgrensninger og tilskjæring i saker og at dette knytter seg også til de prioriterte sakstypene.

Ytterligere en utfordring er at kompetanseflukt og manglede muligheter for avlesing av databaseslag gjør at en del saker blir liggende, uten at man har oversikt over verken innhold og alvorlighet.

Statsadvokatens merknader:

Påtalekapasiteten i antall ansatte synes i utgangspunktet å være tilfredsstillende. Den samlede kapasiteten fremstår imidlertid som sårbar ved at det er mange nyansatte med begrenset påtaleerfaring og det er høy turnover. Det er da viktig at teamene settes sammen slik at enten PEL eller PÅL i hvert enkelt team har tilstrekkelig med erfaring og kompetanse.

Andre nyetablerte avsnitt i distriktet har rekruttert påtalejurister fra GDE. Og selv om vi mener det er gode organisatoriske grep som er iverksatt for å forebygge alvorlige kriminalitet så må distriktet også se på hvilke tiltak de kan gjøre for å bygge og beholde erfaring på påtaleseksjonen. Det er også krevende straffesaker som blir etterforsket og påtaleavgjort på GDE nivå.

Vår største bekymring er knyttet til etterforskningskapasiteten.

En konsekvens av manglende etterforskningskapasitet ser vi i flere ledd i etterforskningsfasen, som eksempelvis;

- Det gjøres strenge prioriteringer ift tilskjæring saker etc
- De prioriterte sakene – som U18 og SEVO saker - blir ikke prioritert i tilstrekkelig grad
- Hverdagskriminaliteten blir liggende
- Fremdriften avtar etter at det har vært god fremdrift innledningsvis i etterforskningen
- Begrenset kapasitet til å etterforske inndragning

Det er ikke slik at politiet skal etterforske enhver straffesak. Det er mange plausible grunner til at saker blir henlagt initialt. Men politiet må påse at de sakene som tas til etterforskning gis den adekvate og forsvarlige etterforskning den krever. Terskelen for å henlegge eller tilskjære saker kan ikke falle til et uakseptabelt nivå.

Dette har en klar side til oppklaringsprosenten som generelt ikke er tilfredsstillende, slik det bemerkes under pkt.3.3 "øvrig statistikk".

Teammodellen vil forhåpentligvis effektivisere straffesaksbehandlingen, men det forutsetter tilfredsstillende bemanningssituasjon. Det som er gledelig å registrere, er at det fremstår som en betydelig bedre kontroll i organisasjonen på straffesaksporteføljen i dag, enn bare for noen år siden. Det er naturlig å se innføringen av teammodellen som en faktor i den forbindelse.

2.3 Rutiner for porteføljekontroll og prioritering av saker

Politidistriktet har iverksatt flere rutiner for oppfølging av porteføljer og prioritering av disse.

Distriktsnivå

På distriktsnivå er det porteføljestyrmøte hver 14. dag i tilknytning Fagledernetverk-møtene. Her møtes avsnitts- og seksjonsledere i GDE, FEE og FP, samt fagveiledere og hovedinstruktører. I disse møtene redegjør strategisk analytiker i FEE for både straffesaksutviklingen generelt og for utvalgte saksområder.

I de enkelte team:

I de enkelte team gjennomføres det porteføljemøter hvor hovedformålet er gjennomgang og prioriteringer av nye innkomne saker opp mot teamets samlede portefølje. Disse møtene gjennomføres uken etter sakstrekk. På den måten får temaene oversikt over nye saker i deres porteføljer og de kan fortløpende gjøre prioriteringer mellom sine egne saker. Til disse møtene møter minst PEL og PÅL.

To ganger i året (tidligere kvartalsvis) har teamene resultatoppfølging med leder hvor formålet er å se på fremdrift og den samlede porteføljen. Her møter enten seksjonsleder påtale, seksjonsleder etterforskning eller avsnittsleder etterforskning samt teamets PEL og PÅL.

For den enkelte

Det gjennomføres resultatsamtale (ROS) mellom påtaleleder/seksjonsleder og den enkelte PÅL to ganger i året. Disse møtene loggføres i SØP. Fokus i disse møtene er særlig porteføljestyling, påtaleproduksjon og arbeidsbelastningen.

Fagveileder skal gjennomføre porteføljesamtale med PÅL, 4 ganger per år. Formålet med disse møtene er at den enkelte påtalejurist skal få god kontroll over egen portefølje, samt jobbe mest mulig effektivt og målrettet.

Det gjennomføres kvartalsvis resultatsamtaler mellom etterforsker og deres nærmeste leder. Tema for disse møtene er planlegging av oppgaver, effektivitet og kvalitet i arbeidet.

Omfordeling av saker

Det er en generell og kontinuerlig omfordeling av saker etter behov. Her spiller fagveileder en sentral rolle, og den generelle opplevelsen fra driftsenhetene er at saker nå blir omfordelt etter behov. Sakene blir merket slik at påtaleansvarlig blir oppmerksomme på disse. Saker som typisk blir omfordelt er IPA 12, saker med brudd på besøksforbud, gjengangere og SEVO-restanser.

Opplæring Min porteføljestyling

Alle ledere, PELer, etterforskere og påtalejurister har fått opplæring i funksjonen "Min porteføljestyling" i PAL Strasak. De opplever at denne gir god oversikt over porteføljene og at det gir en mulighet for god porteføljekontroll.

Statsadvokatens merknader

Riksadvokatens Rundskriv nr.1/2025 om prioriteringer for straffesaksbehandlingen i 2025 har som mål å legge til rette for aktiv styring av innsatsen på straffesaksfeltet og sikre en best mulig utnyttelse av den samlede etterforskningskapasiteten. Videre har politimesteren – i samarbeid med embetsleder – gitt lokale føringer for sine prioriteringer, inntatt i "Lokal instruks for prioriteringer av straffesaker".

Instruksen fremhever de saksområdene Riksadvokaten forventer økt oppmerksomhet omkring i 2025, politidistriktets prioriterte kriminalitetsområder, samt hvordan det skal prioriteres etter sakstype, gjerningsperson og fastsatte frister. Både ledere og påtalejurister har formidlet til oss at det tas utgangspunkt i den lokale instruksen ved prioriteringsvalg og at det er et nyttig dokument i det daglige arbeidet hvor det skal prioriteres mellom mange ulike sakstyper.

Det er etter vårt syn flere grep som kan bidra til god porteføljekontroll, og det fremstår som at distriktet jobber målrettet for at de ansatte skal få slik kontroll. Vårt inntrykk etter den muntlige redegjørelsen, sammenholdt med samtaler med juristene, er at det allikevel er en stor variasjon i porteføljehåndtering hos juristene. En faktor til variasjonen kan skyldes at det er mange nyansatte. Vi mener at jevnlig samtaler – særlig med fagveiledere – er et positivt tiltak. Men den enkelte påtaleansvarlig og etterforsker må uavhengig disse samtalene selv skaffe seg kontroll over egne portefølje, og her mener vi at opplæring i "Min porteføljestyling" synes å være et godt og nødvendig grep. Det er kun gjennom PAL Strasak man kan tilegne seg fullstendig kontroll over egen portefølj. BL-innkurven gir ingen fullgod oversikt over saksporteføljen i så måte. Med de jevnlig samtalene, både på team- og individnivå og grunnleggende opplæring av porteføljestyling i PAL Strasak, ligger premissene til rette for at de ansatte skal tilegne seg den nødvendige porteføljekontroll og at de kan foreta de riktige prioriteringer innad i egen portefølj.

Det vi imidlertid har fått kjennskap til er at ikke alle de ansatte – av ulike grunner - fører rettsdager og andre relevante arbeidsforhold i SØP. Ved et fravær av slik registrering mister ledelsen oversikten over den faktiske arbeidsbelastningen hos sine ansatte. SØP er et viktig styringsverktøy som gir ledelsen en indikator på behovet for styrking av enheten etc. Ledelsen må sørge for at de ansatte gis nødvendig opplæring og kjennskap til hvorfor slik registrering er nødvendig og de ansatte må følge dette opp.

2.4 Kort redegjørelse for saker av en viss størrelse som legger beslag på en større del av etterforskning- og påtalekapasiteten.

Sør-Øst politidistrikt har i løpet av de senere årene større straffesaker til etterforskning, som blant annet komplekse drapssaker med flere siktede/tiltalte. Disse sakene binder opp betydelige ressurser på etterforskningssiden. I disse sakene hentes det ofte etterforskningsressurser fra andre avsnitt i distriktet, herunder blant annet ressurser fra de ulike GDE teamene. En direkte følge av dette blir naturligvis at en allerede presserende etterforskningskapasitet på driftsenhetene blir utfordret enda mer. Ressurskapasiteten som avgis kan være både kortvarig og langvarig.

Statsadvokatens merknader

Det er gledelig å se at hele politidistriktet brukes når den enkelte sak krever det. Det viser en helhetlig tankegang og at man ser på tvers av driftsenhetene. Når et GDE team svekkes på etterforskningskapasiteten fordi de må avstå med for eksempel etterforskere, er det imidlertid viktig at teamene internt gjør sine vurderinger og prioriteringer av sakene slik at de ressursene som er igjen brukes mest mulig fornuftig – både hva gjelder omfang etterforskning og hvilke saker som skal gis prioritet. Det er da særlig sentralt at de lokale ruinene som det er redegjort for under pkt. 2.3 følges.

2.5 Kort redegjørelse for arbeidet med gjengangere.

Det er i dag ikke noe eget prosjekt på gjengangere i distriktet, men det er et stort personfokus på disse. Med *gjengangere* forstås personer med 5 eller flere uavgjorte saker. Arbeidet med gjengangere er en del av den helhetlige prioriteringen i teammodellen. Det følger av de lokale rutinene til teamene at de skal identifisere gjengangere. I lokal instruks for straffesaksstyring er det gitt forventninger til påtalejuristene om å ha god kontroll på gjengangere da det er en forutsetning for å kunne ha god porteføljekontroll. Gjengangere er gitt prioritet etter nevnte instruks og i "Min porteføljestyring" er det også presisert at det skal jobbes personfokusert.

Gjengangere identifiseres gjennom kjennskap til personer som er særlig aktive og hvor det kreves rask reaksjon for å forhindre store sakskomplekser. Denne identifikasjonen skjer gjerne ved lokalkunnskap og tilgjengelig informasjon i straffesakssystemene. Videre er det i PAL Strasak muligheter for å søke opp antall aktive saker per person, tidligere saker på vedkommende, sakstype og hvor sakene hører hjemme.

Påtale FSI har et særlig fokus på å se om mistenkte har tidligere uavgjorte saker. En utfordring er imidlertid at FSI ved saksinntaket gjør sine prioriteringer ved at enkelte saker henlegges uten lokal involvering og der det ikke ligger inne en mistenkt. Enkelte etterforskningsskritt som blant annet innhenting av videoovervåkning sammenholdt med lokalkunnskap vil i enkelte av disse sakene kunne identifisere en gjerningsperson og oppklare saken. Ved raske henleggelser uten identifisert gjerningsperson vil det derfor være en risiko for at gjengangere ikke blir identifisert og saken blir uoppklart.

Til tross for at gjengangere skal prioriteres bygges allikevel enkelte sakskomplekser til å bli store, og det kan ta tid å få disse påtaleavgjort. Det kan for eksempel skyldes at spørsmålet om skyldene må avklares eller fordi det er mange saker som skal etterforskes i samme kompleks.

Det fremstår videre som at det for samtlige driftsenheter er fokus på gjengangere på forebyggende seksjon og at sakene deres blir prioritert fortløpende – både for å forhindre nye straffesaker, men også for at vedkommende skal få en reaksjon så raskt som mulig. Mange av gjengangerne er U18, så en viktig faktor her er samarbeidet mellom etterforskere og U18 juristene.

Statsadvokatens merknader

Rutinene for å jobbe systematisk og målrettet med gjengangerne er på plass gjennom de lokale instruksene. Vårt inntrykk er at tjenestepersonene på driftsenhetene jobber aktivt med gjengangerne - både for å fange opp aktuelle kandidater, men også for at disse sakene gis tilstrekkelig prioritet. Vi minner allikevel om at rutinene må følges opp. Det er viktig at man gjør tilstrekkelig undersøkelser både ved oppstart av etterforskningen og når saken skal påtaleavgjøres på hvorvidt det er andre saker som bør forenes i samme sakskompleks.

Vi har forståelse for at det i enkelte sakskomplekser kan oppstå krevende (prosessuelle) vurderinger. Det kan knytte seg til hvilke saker som skal forenes (typisk hvor man har flere ransaker med flere siktede). I disse tilfellene må påtalejuristen skjære gjennom og treffe en beslutning slik at man kan få en saksavgjørelse.

2.6 Erfaringer, rutiner og arbeid med besøksforbud og OVA (straffeloven § 57 og straffeprosessloven § 222g).

Sør-Øst politidistrikt har utarbeidet to rutiner som gjelder besøksforbud og OVA.

"Lokal rutine for behandling av besøksforbud" fra 6.1.25 gjelder behandling av besøksforbud gitt i medhold av straffeprosessloven § 222a.

Rutinen omhandler behandling av begjæringen, etterforskning i den forbindelse, påtalejuristens vurdering og beslutning, hvordan forkynnelse skal skje og oppfølging av brudd.

Formålet er å skape en ensartet praksis for behandling og oppfølging av besøksforbud i Sør-Øst politidistrikt samt å gi veiledning om praktiseringen av ordningen med besøksforbud.

Rutinen trådte i kraft 15.3.25 og distriktet er fortsatt i en fase hvor denne rutinen implementeres.

I det daglige håndterer FSI en del av bruddsakene. Der hvor etterforskningen settes ut til driftsenhetene så er det en risiko for at sakene legges inn i et allerede eksisterende sakskompleks, og at saken ikke fanges opp på driftsenheten. Av den grunn er det viktig at rutinene følges slik at en unngår disse situasjonene.

Den andre rutinen er "lokal rutine for håndtering av besøksforbud og kontaktforbud med elektronisk kontroll" som ble vedtatt 5.4.24 og gjelder besøksforbud og kontaktforbud med elektronisk kontroll, jf. strpl. § 222g.

Formålet er å sikre enhetlig praksis og forberedelse, gjennomføring og avslutningen av beskyttelsestiltaket besøksforbud og kontaktforbud med elektronisk kontroll. Den regulerer ansvarsfordeling og praktiske forhold for de ulike faser, og er ment som et hjelpemiddel for både etterforskere og påtalejurister samt annet politipersonell som behandler saker der elektroniske kontroll er aktuelt.

Rutinen er implementert og tilbakemeldingen i distriktet er at denne fungerer godt i praksis.

Per 01.04.25 har politidistriktet 19 personer som er ilagt elektronisk kontroll. Ni av disse gjelder brudd på besøksforbud, jf. strpl. § 222g. Til sammenlikning hadde Øst pd 19 personer og Oslo pd 18 personer på samme tid.

Statsadvokatens bemerkninger at rutinene fremstår som gode, noe saksgjennomgangen bekrefter.

2.7 Rutiner og resultater for bruk av målrettet etterforskning med sikte på inndragning av utbytte. Vi vil gjerne at kommentarene suppleres med statistikk.

Generelt erkjennes det i distriktet at inndragningsresultatene over tid ikke har vært gode nok. Det inndras i mindre omfang slik det tydelig fremgår av statistikk fra GDE Buskerud:

9.1 - JUS624

Year ↑	Antall §34 Utbytte	Antall §35 Gjenstand	Antall §34a Utvidet	Antall §67	Antall §68	Antall §69	Sum beløp
2020				193		277	1 015 450
2021				14	1	185	885 017
2022				37		215	499 950
2023				6	1	332	338 400
2024				45		384	2 451 881
2025				2		196	43 507

De manglende resultatene skyldes flere faktorer, som blant annet kompetanse, ressurser, prioriteringer og bevisstgjøring. Det er nå tatt flere grep for å besørge at distriktet i tiden fremover skal levere bedre på inndragning i straffesaker.

Det er opprettet to spesialiststillinger på inndragning, en inndragningsspesialist etterforskning og en inndragningsspesialist påtale. Begge stillingene er tilknyttet ØMI. Etterforskeren skal benyttes innen etterforskning av volumskriminalitet, men også tyngre profittmotivert kriminalitet. Hovedoppgavene for etterforskeren er å gi råd og veiledning i verserende straffesaker i distriktet. Påtalejuristen skal drive fagutvikling og kompetanseheving, rådgiving og veiledning i konkrete saker, samt påtalefaglige oppgaver. Frem til nå har det ikke vært særlig til veiledning. Det er særlig i KN-saker og andre større straffesaker med stort inndragningspotensiale som skal gis prioritet.

Også under etterforskningen av de *mindre* straffesakene skal inndragning være et sentralt vurderingstema som skal diskuteres mellom PEL og PÅL. I "Lokal rutine for teamarbeid i generelle straffesaker" fremgår det at det innledningsvis i etterforskningen av en straffesak skal vurderes hvorvidt det er inndragningspotensial i saken, og når saken er ferdig etterforsket skal inndragningspotensialet på nytt vurderes og kommenteres.

Inndragning har vært tema på både fagparole og på obligatorisk årlig opplæring (OÅO).

Det vil også i løpet av 2025 bli arrangert et 1 timers kurs for alle etterforskere og PELer om inndragning.

I Telemark er det oppbemannet operativ etterforskning med tre personell som har kompetanse på inndragning.

Statsadvokatens bemerkninger:

Inndragningsresultatene har ikke vært gode nok i distriktet og det er åpenbart et stort potensial for å få opp inndragningsresultatene, slik det bemerkes ved saksgjennomgangen under pkt.4. Det handler om å bygge erfaring, ha en bevisstgjøring fra tidlig etterforskning og ikke minst heve kompetansen og kapasiteten – både hos etterforskere og påtale. Porteføljestyrmøter hvor inndragning er tema vil forhåpentligvis bidra til en enda større bevisstgjøring rundt området. Med de nye spesialiststillingene vil kompetansen også heves i distriktet slik at en får bedre forutsetninger for å drive målrettet etterforskning opp mot inndragning, også i de mindre straffesakene. Inndragning skal være et fokusområde også i andre saker enn alvorlige narkotikasaker hvor det er en naturlig del av etterforskningen. Det ligger en klar preventiv effekt ved verdiinndragning.

Samarbeid med øvrige aktører som blant annet skatt er et effektivt ressursamarbeid som kan lede til inndragning utenfor straffesaksspolet, slik det er konkrete eksempler på i nyere tid.

2.8 Redegjørelse for GDE'ens arbeid med ungdomskriminalitet og hvordan dette arbeidet er organisert, kriminalitetsutviklingen, tiltak og politiets måloppnåelse. Videre ønsker vi en redegjørelse for politiets erfaring med ny lovgivning om reaksjonsfastsettelsen.

Generelt:

Arbeidet med ungdomskriminalitet er hos etterforskning organisert på ulike måter ved de tre GDE'ene. I Telemark og Buskerud er etterforskning lagt til forebyggende. I Vestfold derimot holdes etterforskningen atskilt fra forebyggende seksjon.

Samtlige GDE'er opplyser at de kjenner ungdomsmiljøene godt og at de jobber målbevisst med ungdomskriminaliteten, både i et forebyggende spor og etterforskningssporet. En utfordring er imidlertid at for samtlige GDE'er er det institusjoner med ungdom som kommer fra andre distrikter og flere av disse skaper utfordringer i lokalmiljøene. Det er utfordrende for lokalt politi å få tilstrekkelig kunnskap om disse slik at man kan jobbe med dem i et forebyggende spor. I Telemark var det for eksempel i april 137 ungdommer som var plassert på institusjoner.

Påtalejuristene har følgende erfaringer og oppfatninger om ny lovgivning om reaksjonsfastsettelsen;

For de ungdommene som begår de mest alvorlige lovbruddene ser vi at endringene og tilføyelsene i straffeloven kap 8 a gir flere valgmuligheter for domstolen ved straffutmålingen. Det gjelder og ved eventuelle brudd på vilkår på ungdomsstraff.

Det er positivt at vi har fått muligheten til å kombinere ungdomsstraff med ubetinget fengselsstraff, jf. strl. § 52 d. Så langt tror vi at det fører til riktigere straff for de tilfellene hvor man tidligere hadde fått dom på ren ubetinget fengselsstraff, eller en ren ungdomsstraff. Vi ser tendenser til at de ungdommene med de største utfordringene ikke klarer å tilpasse seg institusjonsopphold gjennom barnevernet, eventuelt at BUFETAT ikke har institusjonsplass og bryter bistandsplikten. Da er (ofte) varetekt alternativet for de som har et behov for tydelige rammer og tett oppfølging, slik som de får ved ungdomsenhetene. At de kan slippes ut i andre enden av soningsoppholdet til gjennomføring av en ungdomsstraff, tror vi har stor individualpreventiv effekt og gir større sjanser for en fortsettelse av god utvikling. Det er også positivt at man kan gå "gradene" ved å gi lenkesoning som alternativ ved brudd i stedet for at det bærer rett inn i fengsel.

Vi ser frem til å få fotlenke som alternativ til fengsling når det er på plass. Behovet har vist seg særlig det siste året hvor ungdomsenhetene har vært fulle og BUFETAT ikke kan bistå med institusjonsplasser.

For de tilfellene man tidligere ville ha fått betinget fengsel med vilkår om ungdomsoppfølging, får ungdommene nå strengere dommer ettersom ungdomsoppfølging kun er noe påtale legger. Dette er imidlertid diskutert i forarbeidene, og slik vi tolker dem så skal man ikke praktisere annerledes mtp. hvilke saker man sender til berømmelse / direkteoverfører til Konfliktrådet.

En problemstilling som muligens lovgiver ikke har sett er der ungdom er i gjennomføring av ungdomsstraff, og pådrar seg et nytt mindre lovbrudd (som jo ofte hender). Straffeprosessloven § 71a stiller et krav om at en ungdomsoppfølging ikke kan være kortere enn 120 dager. For det skisserte eksempelet, så vil vi med den begrensningen miste muligheten til å gi kortere ungdomsoppfølging enn 120 dager som "påslag" til ungdomsstraff for ungdom som har oppfølgingsbehov og der eksempelvis en påtaleunntatelse ikke vil være til barnets beste.

Det er opplyst til oss at det tidlig april var rundt 490 U18 saker som ikke var påtaleavgjort. Av disse var 100 saker i Telemark, 228 i Buskerud og 160 saker i Vestfold. Flere av disse var eldre enn 42 dager gamle.

Buskerud

I Buskerud er det to U18 påtalejurister som har hvert sitt trekkområde, hhv. en i Drammen og en for de øvrige kommunene i Buskerud. Det skal på sikt bli 3 U18 jurister.

I Buskerud er etterforskningen av ungdomskriminalitet organisert på ulike måter ved de fire tjenesteenhetene.

I Kongsberg er det ett team som jobber med U18 saker i tillegg til de øvrige sakene. I tillegg er det en person som er dedikert forebygger. Vedkommende har egen saksportefølje, men jobber også med forebyggende tiltak.

De siste tre årene har kriminalitetsutviklingen holdt seg stabilt i Kongsberg, med et antall på ca. 70 saker pr år.

I Hallingdal er arbeidet med ungdomskriminalitet en del av den integrerte tjenesten og etterforskningen. Det er kun en dedikert etterforsker som skal ta pri-sakene.

Antall anmeldelser de siste årene har holdt seg stabilt, men 2024 var tallet redusert med nesten halvparten slik at det lå på 24 saker.

Saker som blir liggende skyldes (manglende) etterforskningskapasitet og det er innført tiltak etter enighet med påtale om at det skal være en bevissthet rundt tilskjæring av saker, at frister skal settes og at en skal tilstrebe med å gi etterforsker de nødvendige rammer for å etterforske sakene.

I Hønefoss er det et forebyggende avsnitt med 3 etterforskere, med mulig utvidelse til 4.

I etterforskningen avklares det innledningsvis hvorvidt mistenkte/siktede samtykker til ungdomsoppfølging/ungdomsstraff samt drøftelse av vedkommende egnethet i KOG-møte. Dette for å reagere raskere på adekvate straffereaksjoner.

De har et tett samarbeid med lokale aktører og institusjoner, slik at de kan iverksette nødvendige og behovstrengende tiltak inn i det forebyggende arbeidet. Aktørene blir bevisste på sin egen rolle og en kan i større grad ansvarliggjøre hverandre. Gjennom lokalkunnskap, ved at man også deler informasjon mellom aktørene, får politiet også bedre oversikt over miljøene og hvem som typisk vil være potensielle U18 gjengangere.

De to siste årene har Hønefoss registrert hhv 177 og 176 saker.

I Drammen er forebyggende/U18 organisert i en egen forebyggende seksjon hvor operative forebyggere og etterforskere jobber sammen. Seksjonen består av PEL, 5 etterforskere, 6 operative forebyggere og 2 som jobber integrert med etterforskning/beredskap.

Sommeren 2024 ble seksjonen utfordret ved at det oppstod mange ransaker (18 ran) som krevde mye ressurser. Flere satt i varetekt i flere måneder, restansene økte og de måtte omdisponere ressursene fordi ransbølgen veltet om på etterforskningskapasiteten. Seksjonen fikk som følge av den økte saksmengden forsterket seg med to nye etterforskere. Det er meldt inn til oss at alle ranene er oppklarte, men ikke ferdigstilt.

Forebyggende i Drammen jobber tett med nærliggende samarbeidspartene for å forebygge ungdomskriminalitet. Det er iverksatt flere tiltak for å lykkes med ungdomskriminaliteten;

- All kunnskap og oppfølging samles i samme seksjon
- Ukentlige møter med andre institusjoner og aktører
- Alle ansatte i seksjonen sitter i ulike oppfølgingsteam
- En ansatt i barnevernet er steds plassert på politistasjonen

Fordelen med å organisere etterforskningen på forebyggende er flere;

- Man kan jobbe mer helhetlig og følge ungdommen i en lengre prosess
- Gir fleksibilitet
- God lokalkunnskap leder til at saker blir oppklart

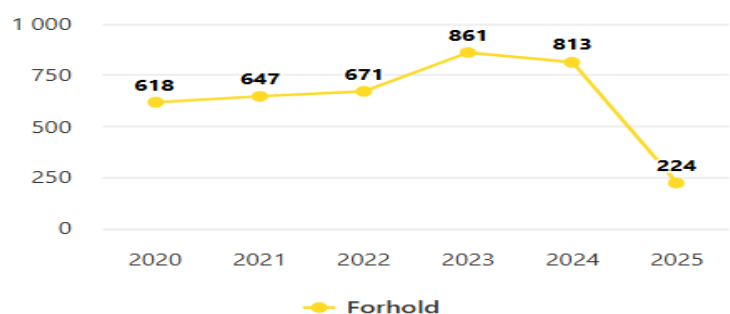
Seksjonen opplever en del utfordringer tilknyttet U18 sakene

- Vanskelig å overholde fristen på 42 dager: En del av sakene er kompliserte og alvorlige og en adekvat og forsvarlig etterforskning krever ofte lengre etterforskning
- Videre er det utfordrende å holde ungdom i varetekt da varetektperiodene ofte må forlenges og mye ressurser går bort til praktiske gjøremål i den forbindelse. Det kreves i disse sakene tett dialog med samarbeidende etater og tett oppfølging av etterforskningen i fengslingsperioden
- Det oppleves at det tar lang tid fra hendelsen til reaksjonen iverksettes
- Mange av de ungdommene som er i straffegjennomføringen har mer komplekse og sammensatte utfordringer som krever mer av seksjonen

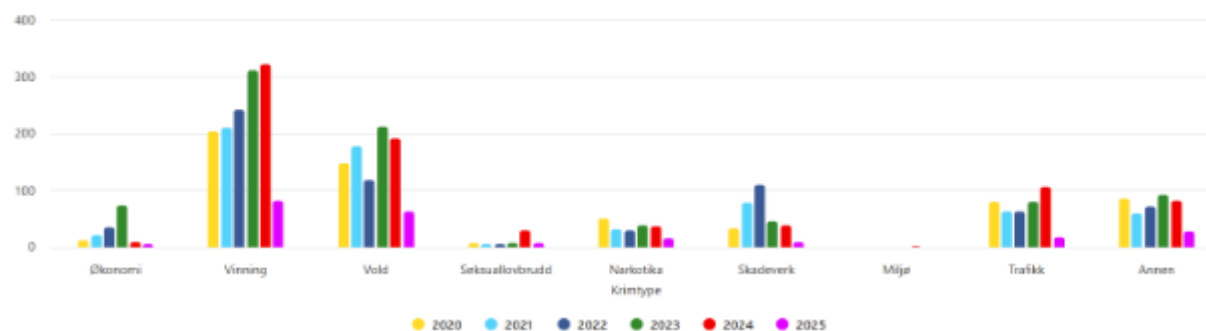
Litt mer om kriminalitetsutviklingen i Buskerud

I GDE Buskerud har antall anmeldelser de siste to årene ligget på i overkant av 800 saker.

3.1 - Antall anmeldelser

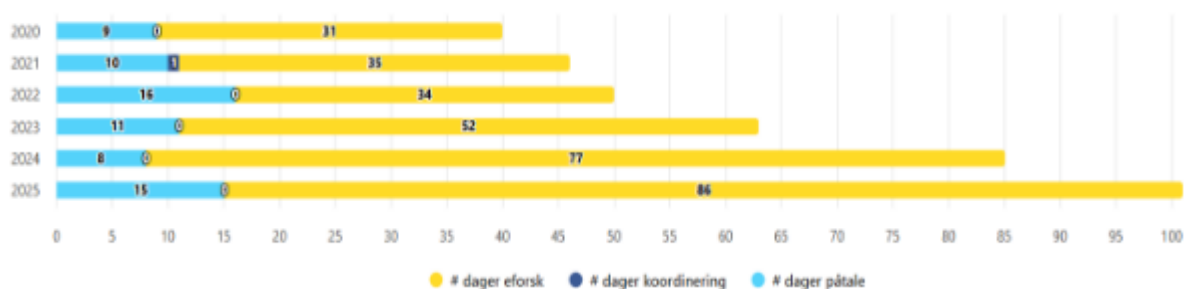
3.6 - Forhold utvikling per kriminalitetstype

Som det fremgår av tabellen over er det vinning og vold som er de dominerende kriminalitetsområdene. Sakene er mer komplekse og varetekt har i flere saker vært et nødvendig tvangsmiddel. Mye av etterforskningskapasiteten går med det til praktiske gjøremål tilknyttet fengslingsperiodene.

Som en følge av en økning i antall saker og kompleksiteten av disse, så har også saksbehandlingstiden økt, som vist under:

3.10 - Fase, saksbehandlingstid for påtaleavgjorte saker per oppklart år

Og i takt med den negative kriminalitetsutvikling og økende saksbehandlingstid så har oppklaringsprosenten parallelt hatt en negativ kurve:

3.11 - Forhold oppklaringsprosent

Beregningen av oppklaringsprosenten for U18-forhold har tidligere inneholdt feil som har medført at PSV har vist en noe høy oppklaringsprosent for denne gruppen. Feilen ble rettet 17.02.2025 med tilbakevirkende kraft.

Telemark:

Etterforskningen av U18 sakene er lagt til forebyggende. I den forebyggende seksjonen på Grenland er det plassert PEL, etterforsker og 2 risikoanalytikere. Det er to operative patruljer hvor en patrulje har hovedansvar for oppfølging i Skien, mens den andre patruljen har tilsvarende ansvar i Porsgrunn. Patruljene har fokus på relasjonsbygging med ungdom under 18 år og de driver oppsøkende tjeneste.

Det er også en prosess med å ansette forebygger med ansvar for OVA. De ansatte i Grenland jobber ikke integrert. På de øvrige tjenesteenhetene jobber imidlertid samtlige forebyggere integrert. Som en følge av at de går på integrert liste så blir saksbehandlingstiden av ungdomssakene lengre enn hva som er tilfelle i Grenland.

Det er en påtalejurist som jobber med U18 sakene i distriktet.

Ved å jobbe både med forebyggende og etterforskning så må tjenestepersonene være bevisste rundt sin egen rolleforståelse, slik at når de jobber i det forebyggende sporet så skal de påse at de ikke driver reell etterforskning. De opplever selv at de har denne bevisstgjøringen. En felles opplevelse er at dersom etterforskningen tas bort fra forebyggende seksjon, så vanskeliggjør det kontakt- og relasjonsbyggingen med ungdommen. Mange av ungdommene går igjen i flere straffesaker, dog med ulike roller. Ved at ungdommen har få og kjente politiansatte å forholde seg til, uavhengig hvilket spor en er i, så opplever tjenestepersonene en gevinst ved at det allerede er etablert en relasjon. Det skaper en nødvendig tillit og forutsigbarhet, og samarbeidet med ungdommen forsterkes.

I Telemark har de særlig fokus på gjengangerne i U18 sakene. For å lykkes med å håndtere gjengangerkompleksene effektivt og med adekvate reaksjoner, så forutsetter det et tett samarbeid mellom

etterforsker/PEL og U18 juristen. Det er påtale som har den beste kunnskapen om de ulike reaksjonsformene. Tett samarbeid og bredt nettverk med andre instanser er sentralt for felles å finne de adekvate oppfølgingene, og påtale bygger seg således opp en kunnskaps- og erfaringsbank som det tar tid å erstatte hvis PÅL forsvinner til annen funksjon og må erstattes.

Etterforskerne på forebyggende har særlig fokus på å finne årsakene til at ungdom begår gjentatt kriminalitet, slik at de kan sette inn relevante tiltak for den enkelte. Nært samarbeid med øvrige offentlige etater som barneverntjenesten, helse og skole er i så henseende en nøkkelfaktor. Skien, Porsgrunn og Bamble er SLT kommuner (samordning av lokale rus- og kriminalitetsforebyggende tiltak). Det er da etablerte nettverk på alle ungdomsskoler i kommunen som bidrar til relasjonsbygging og informasjonsdeling på tvers av etatene.

Den generelle ungdomskriminaliteten i Grenland har jevnt over økt de siste årene, men med et lite unntak av en liten nedgang i 2024. I 2023 var det et stort antall ransaker i Telemark, hvor de domfelte fikk ubetinget fengsel i kombinasjon med ungdomsstraff. Antall ransaker gikk som en følge av dette ned i 2024. I flere av disse sakene ble handlingene begått innad i miljøene med den følge at samme person kan ha hatt både fornærmet-status i en sak og siktet-status i annen sak. Straffesakene som involverer ungdom er for øvrig i bredt spenn fra naskeri i butikk til alvorlige voldssaker som involverer våpen og ran.

Ved reaksjonen ungdomsstraff/ungdomsoppfølging må det igangsettes oppfølgingsteam snarest mulig, og her er forebyggende representert. Den domfelte får da en kontaktperson fra forebyggende som kan gi dem hjelp, veiledning og råd og vedkommende slipper da å forholde seg til flere kontaktpersoner fra politiet. Tjenestepersonene opplever at det da skapes tillit og relasjoner til ungdommen, noe som er positivt. Ved disse reaksjonene gis det individuell oppfølging i regi av konfliktrådet, hvor politiet også inngår som en del av oppfølgingen.

I brukersaker er det tett oppfølging med helsestasjonene som ivaretar den nærmere oppfølgingen.

De operative patruljene har etablert et godt samarbeid med vektertjenesten på de ulike kjøpesentrene i Grenland. I et forebyggende perspektiv er det viktig at saker som naskeri/tyveri fra butikk får en konsekvens. Forebyggende seksjon spiller en viktig rolle i å identifisere ungdom som avsløres på bakgrunn av videoovervåking, og sakene overføres ofte til konfliktrådet.

Porsgrunn har den siste tida vært en "hub" hvor ungdom med innvandrerbakgrunn møtes og oppholder seg. Dette er ungdom med få eller ingen rammer og utviklingen i dette miljøet har de siste månedene har vært dårlig. Mange av disse ungdommene kommer fra andre steder i Sør- og Øst-Norge og er ikke ungdommer vi kjenner til i fra før. Flere alvorlige hendelser har skjedd i relasjon til dette miljøet og miljøet har blitt en utfordring på kjøpesentre og andre offentlige steder. Vi vet det omsettes "vape" til mindreårige og flere av ungdommene er aktuelle på bruk av ulovlige rusmidler. Kommunens boliger for enslige mindreårige er også bekymret da flere av deres ungdommer trekker til dette miljøet. Det jobbes tverretattlig for å stagge den negative utviklingen i dette miljøet, men det er utfordrende da det er få eller ingen foresatte å samarbeide med. Patruljene har fokus på oppsøkende og målrettet tjeneste mot dette miljøet.

Vestfold

I Vestfold jobbes det separat i straffesak- og forebyggendesporet. Det er imidlertid faste møtepunkter mellom patrulje, etterforskning og forebyggende hvor formålet er å få en felles forståelse for kriminalitetsbildet, hvilke områder må følges opp og hvilke individer er mest aktuelle, samt avklare hvem som skal gjøre hva internt i politiet.

Forebyggende jobber strategisk ved individoppfølging, kontakt med kommunen m.v. og det jobbes tett med etterforskning. Etterretning leverer oversiktsrapporter med aktørliste over ungdomsmiljøene i Vestfold og disse oppdateres jevnlig.

I Vestfold er etterforskning av U18 sakene satt ut til teamene og det er tre U18 jurister, en i hvert team. Det er egne etterforskere i teamene som i hovedsak etterforsker U18 sakene og de er tett knyttet til U18 juristene. Juristene har et særlig ansvar for å være oppdatert på ny lovgivning og reaksjonsfastsettelsen.

Prosjektet Nærpolitiet har et særlig fokus på forebygging av barn- og ungdomskriminalitet. Prosjektet er videreført og fremstår som vellykket. Gjennom prosjektet har de fått god kunnskap om ungdomsmiljøene.

Det er et fokusområde på å tenke helhetlig sammen med eksterne aktører og det avgjørende for å lykkes med ungdomskriminaliteten – uavhengig organisering – er at det er et engasjement og kunnskap hos de som jobber opp mot barn- og unge.

I 2024 gikk antall U18 saker kraftig ned sammenlignet med 2023. For 2024 var det kun 3,8 % av det samlede saksantallet som var U18 saker.

Registrerte U18-saker med gjerningssted i Vestfold, per kriminalitetstype							
	2020	2021	2022	2023	2024	2020-2024	2023-2024
Annen	48	75	102	111	81	68,8 %	-27,0 %
Miljø				2		-	-100,0 %
Narkotika	72	41	41	44	42	-41,7 %	-4,5 %
Seksuallovbrudd	38	45	45	38	41	7,9 %	7,9 %
Skadeverk	45	39	55	51	48	6,7 %	-5,9 %
Trafikk	55	80	78	103	76	38,2 %	-26,2 %
Undersøkelsessaker	2		2	3	1	-50,0 %	-66,7 %
Vinning	115	123	272	234	115	0,0 %	-50,9 %
Vold	106	137	171	192	156	47,2 %	-18,8 %
Økonomi	6	11	21	23	24	300,0 %	4,3 %
Totalsum	487	551	787	801	584	19,9 %	-27,1 %

Det en ser av tabellen er at Innen trafikk er anmeldelser for kjøring uten gyldig førerkort nesten halvert fra året før, det samme gjelder materiell skade. Saker med personskade økte noe, fra 14 til 19 saker. For vinning, som var den største kategorien innen U18-kriminalitet, er antallet kraftig redusert. Dette skyldes først og fremst at butikktveri gikk fra 141 til 55 saker. Ran (inkl. grove) gikk ned fra 36 til 23 saker.

Voldssakene går også tilbake. Kroppskrenkelser gikk fra 103 til 76 (ned 26 %), og trusler med kniv er halvert, fra 18 til 9. Kroppsskader økte imidlertid fra 6 til 10 saker.

Statsadvokatens merknader

Vårt hovedinntrykk er at det i hele distriktet jobbes målrettet og med høyt engasjement i ungdomssakene. GDE'ene har opparbeidet seg god kunnskap om ungdomsmiljøene og det er etablert nettverk med øvrige instanser slik at det settes inn adekvate tiltak der det er behov for dette. Man må tenke helhetlig, og god

samhandling med andre aktører blir derfor sentralt. Alvorlige straffesaker blir oppklart og det jobbes aktivt med å forebygge kriminalitet. Vi forstår at det er utfordrende å skaffe seg oversikt over de som blir plassert på institusjoner, men et tett samarbeid med eksterne instanser som barnevernet og institusjoner vil kunne bidra til at politiet får den nødvendige oversikt.

Etterforskningen er noe ulikt organisert i distriktet og vi vet at det er diskusjon rundt organiseringen ved å legge etterforskningen av ungdomssakene til forebyggende. Det kan isolert sett tenkes å være en fordel at etterforskningen i ungdomssakene er likt organisert i hele distriktet, men det avgjørende etter vårt syn er at det dedikerte og engasjerte tjenestepersoner som jobber med saksfeltet – både innenfor etterforskning og forebygging. Tjenestepersonene må klare å skille mellom de ulike rollene, slik at en faktisk ikke foretar etterforskning når en jobber i forebyggendesporet. Tilsynet etterlater et klart inntrykk av at tjenestepersonene nettopp klarer å skille disse rollene, typisk mellom avhørssituasjoner og bekymringssamtaler. Vi har derfor etter tilsynet ingen berettiget bekymring knyttet opp til at etterforskningen legges til forebyggende seksjon. Etter gjennomgangen både i Buskerud og Telemark sitter vi derimot igjen med et inntrykk av at denne type organisering synes å gi politiet mye god og viktig informasjon om hva som beveger seg i ungdomsmiljøene – noe som er helt sentralt når en ser på kriminalitetsutviklingen av U18 saker.

I Vestfold, hvor de har organisert seg annerledes, er vårt inntrykk at de også her har oversikt over ungdomsmiljøene. Prosjekt Nærpoliti fremstår vellykket og det blir spennende å se sluttevalueringen av prosjektet. Slik vi har forstått det skal prosjektet videreføres andre halvdel av 2025.

Med en stadig mer alvorlig kriminalitetsutvikling og mer komplekse straffesaker så er det viktig at driftsenhetene er rustet til å etterforske disse sakene med tilstrekkelig kvalitet og effektivitet, og at det gis hensiktsmessige oppfølginger. Straffesakene skal prioriteres og det er viktig at det er tilstrekkelig med etterforskningskapasitet til å håndtere disse sakene – uavhengig hvordan etterforskningen er organisert. At det pr april forelå en betydelig andel straffesaker som ikke var påtaleavgjort underbygger etter vår oppfatning at etterforskningskapasiteten er for lav. Det er positivt at distriktet ansatte etterforskere innenfor saks kategorien da ransbølgen slo innover Buskerud sommeren 2024 og at politidistriktet iverksetter tiltak i takt med kriminalitetsutviklingen.

2.9 Redegjørelse for erfaringen med å flytte straffesaksbehandlingen av SEVO-sakene ut på allmennseksjonene (både etterforskning og påtale)

2.9.1 Hvordan er dette organisert

Som nevnt innledningsvis så var et organisatorisk grep å blokkflytte SEVO ut til GDE'ene, først påtale høsten 2022 og deretter etterforskning høsten 2024. I forbindelse med omorganiseringen hvor påtale ble flyttet til GDE og mens etterforskningen fremdeles lå til FEE, så uttalte juristene;

Gruppen er videre bekymret for at den foreslåtte omorganiseringen vil føre til at fagmiljøet svekkes og at distriktet mister erfaring og kompetente påtalejurister

For påtalejuristene er nærmeste leder hhv. seksjonsleder påtaleseksjon nord og seksjonsleder påtaleseksjon sør. Det er nylig tiltrådt felles fagveileder for SEVO juristene i hele distriktet.

Etterforskerne er fremdeles organisert i eget avsnitt med egen avsnittsleder.

Buskerud:

SEVO etterforskning er i dag organisert som et eget avsnitt, steds plassert Drammen og Hønefoss. Det foreligger en organisatorisk plan (videreutviklingsprosess) om å samle hele avsnittet til Drammen.

SEVO juristene er en egen gruppe i påtaleseksjonen, hvor de har egen jour/TA-liste og trekker fortsatt saker etter egen trekkinstruks.

Utover at SEVO er lagt under GDE er det gjennomført få andre organisatoriske endringer. SEVO sakene blir fremdeles håndtert av egne grupper/avsnitt som langt på vei er de samme som før. SEVO er inndelt i to team, hvor de er organisert slik at de har faste PÅL/PEL i teamene. Teamene jobber med en jourordning hvor teamene har jour to uker av gangen, etterfulgt av to uker produksjonsarbeid. I jourukene møtes PEL og PÅL daglig hvor de blant annet gjennomgår de siste sakene, ressursfordeler, lager etterforskningsplan m.m. I produksjonsukene gjennomføres det oppsummeringsmøter mellom PEL og PÅL. I hvert team er det p.t fem etterforskere, hvor flere av disse går hver 3. helg på FSI og noen jobber integrert hver 6. helg.

Vestfold:

SEVO Vestfold er organisatorisk lagt under Tønsberg politistasjon, som er hovedsete for flere overgripende avsnitt i Vestfold, som blant annet FSI.

SEVO etterforskning er organisert i 3 egne team som trekker saker hver 3. uke. I teamene sitter det 1 PEL og fem etterforskere. Hvert SEVO team er påkoblet et GDE-team. Under jouruken møtes teamet daglig til fastsatt tidspunkt for å gjennomgå siste innkommende saker, ressursfordeling av disse m.m.

Telemark:

SEVO Telemark er organisatorisk lagt etter samme modell som Vestfold med 3 team, hvor SEVO etterforskning er påkoblet et GDE-team. SEVO teamet består av 1 PEL pr team og 3-4 etterforskere per team. Det implementeres et felles porteføljemøte for SEVO, PRI VOLD og allmenn i sakstrekkukene, slik at man settes i bedre posisjon til å prioritere den totale porteføljen.

SEVO påtale sør sitter både i Vestfold og Telemark, hvor det i Telemark er 1 PÅL pr team mens det i Vestfold er 2 PÅL pr team. Juristene trekker saker fra hele regionen.

Erfaringer etter blokkflyttingen:

Det har vært både et ønske og behov om at SEVO-gruppa får en tettere oppfølging. Juristene erfarte ved blokkflyttingen at de flyttet over uten noe plan for overordnet oppfølging og ledelse, hele prosessen fremstod for dem som ustrukturert. Det var lenger ingen plan for oppfølging av rutiner, et fravær av oversikt over totalporteføljer og manglende tiltak for å overholde frister. Flere erfarne jurister sluttet og begynte i andre nyopprettede seksjoner i distriktet. Fagmiljøet forvitret og de nyansatte tiltrådte uten at det var et konkret opplæringsopplegg for å få dem innkjørt i etablerte rutiner og fagforståelse. Med en ny fagveileder SEVO på plass så er det både en forventning og et håp om at de ansatte nå skal få en tettere oppfølging, både faglig men også ved porteføljestyling. Det stilles spørsmålsteget om den synkende oppklaringsprosenten kan ha en sammenheng med nevnte faktorer.

I Vestfold fremheves det at en savner nærheten som en hadde tidligere, hvor etterforskning og påtale fysisk var plassert på samme sted. Ved fysiske avstander blir det utfordringer knyttet til planlegging og samhandling.

Statsadvokatens merknader

Den bekymringen juristene meddelte i forbindelse med organiseringen fremstår i ettertid som berettiget. Erfaringene de sitter igjen med tyder klart på at de har opplevde et fravær av oppfølging, særlig innenfor fagledelse. Med mange nyansatte som særlig krever tett oppfølging, så blir naturligvis belastningen stor på de erfarne som blir igjen på avsnittet. Med et svekket fagmiljø så mister en videre også en viktig arbeidsramme når en skal etterforske disse alvorlige sakskategoriene. Et robust fagmiljø hvor erfaringer og kompetanse deles på tvers av driftsenhetene er viktig for at man skal sikre kvalitet på etterforskningen og påtalearbeidet. Vi har stor tro på at en egen fagveileder for SEVO kan bidra til å fylle det tomrommet som har oppstått, men uten at det skal legges for stort ansvar på en stilling. Fagveilederen vil imidlertid kunne se distriktet i sin helhet og bidra til å bygge et fagmiljø på tvers av driftsenhetene. Videre tenker vi at innføringen av teammodellen også kan bidra til at det

blir lettere å foreta prioriteringer mellom de enkelte saker og porteføljer, etterforskningsplanene blir bedre og at fagmiljøet generelt blir styrket.

2.9.2 Bemanning både på etterforskning og påtale

SEVO avsnittene i distriktet har tilnærmet lik portefølje, men ulik bemanning. Flere av de ansatte på etterforskning og påtale har begrenset med erfaring innenfor fagområdet. Det har siden blokkflyttingen vært høy turnover i påtale og det har vært utfordrende å rekruttere nye med erfaring fra fagfeltet.

Buskerud:

I Buskerud er det på etterforskning en avsnittsleder, 3 PEL, 18 etterforskere og 3 TA/SA-avhørere. Flere av etterforskerne er på vei ut av SEVO, men det er pågående prosess med å rekruttere nye. Antall team skal øke til 3 etter at de nyansatte er på plass og når en større sak som binder opp mange ressurser er ferdig etterforsket.

Påtalegruppen består av 7 jurister, hvorav 1 av disse er dedikert til cyberkriminalitet. Det er en målsetting om å ha 3 PÅL pr team slik at saker trekkes hver 9. uke. Det vil føre til bedre tid til både saksbehandling og rettsmøter.

Den største bekymringen i Buskerud er knyttet til etterforskningskapasiteten. Med kun 2 SEVO team oppleves det at det ikke er tilstrekkelig med ressurser til å sikre den nødvendige fremdrift i etterforskningen.

Saksbehandlingstiden blir for lang, og det er i flere saker fravær av fremdrift over lengre perioder mens saken ligger til etterforskning. Flere etterforskningsressurser er satt inn i andre saker som er til etterforskning slik at teamene må prioritere mellom de sakene som allerede er gitt prioritet.

Vestfold og Telemark:

SEVO Vestfold består av 20 stillingshjemler fordelt på 1 avsnittsleder, 3 PEL, 13 etterforskere, 2 TA/SA-avhørere og 1 DPA fagkontakt. De siste årene har det av ulike årsaker vært flere stillinger i vakant.

I Telemark er det avsnittsleder, 3 PEL, 9 etterforskere, 2 TA-SA avhørere. Samtlige stillinger er ikke besatt da det totalt er 16 stillingshjemler.

I SEVO påtale sør er det 11 stillinger, hhv. 6 i Telemark og 5 i Vestfold.

I Vestfold og Telemark er det formidlet at påtalekapasiteten ved full oppbemanning vil være tilfredsstillende. Men realiteten er at flere ansatte er ute i permisjoner, flere erfarne jurister har sluttet og lange aktorater har til sammen ført til at jour-ordningen har vært ustabil og uforutsigbar. Påtalekapasiteten fremstår således ikke som tilfredsstillende.

Den største bekymringen knytter seg til etterforskningskapasiteten. Stillinger blir ikke besatt, flere er ute i permisjoner eller ressursflyttet til å jobbe med andre saker. Det er dermed stor belastning på de som sitter igjen med etterforskningen av SEVO saker. De opplevde også at de fikk flere alvorlige saker i sin totale portefølje ved blokkflyttingen, uten at det ble overført tilstrekkelig med ressurser til å håndtere disse. I de tilfellene hvor SEVO teamet trenger bistand til etterforskningen så kan de be om bistand fra GDE-teamene, men realiteten er den at det sjelden er ressurser å bistå med - all den tid de trenger sine egne ressurser til å drifte sin egen etterforskning

Statsadvokatens merknader

Ved full oppbemanning på både etterforskning og påtale så fremstår denne som tilfredsstillende, men flere faktorer bidrar til at kapasiteten i realiteten er noe annerledes. Vår store bekymring er etterforskningskapasiteten. Sakene som etterforskes på SEVO er alvorlige i sin art, de kan være komplekse og tidkrevende. Sakene er allerede gitt prioritet, men allikevel opplever vi at sakene nedprioriteres når de må prioriteres med andre prioriterte sakstyper. Som en vil se av den påfølgende statistikken så er det en relativ stor

portefølje av saker som ikke er påtaleavgjort, det i seg selv er bekymringsfullt. I all hovedsak ligger disse sakene til etterforskning. En svekket ressursituasjon kan være en medvirkende årsak til at oppklaringsprosenten gikk betydelig ned i 2024. Det er imidlertid positivt at den er på vei opp i 2025, og det er noe vi ønsker å følge med på i det videre.

2.9.3 Hvilke saker trekker de som har et særskilt ansvar for disse sakene (likt for påtale og etterforskning?)

I lokal straffesaksinstruks punkt 4.2.1 fremgår trekklisten for SEVO. Påtale og etterforskning har identisk sakstrekk, med ett unntak: Alle saker som gjelder vold i nære relasjoner trekkes av påtale, uavhengig av om disse involverer barn eller ikke. Saker uten barn involvert etterforskes imidlertid fortsatt av generell etterforskning.

Det er opprettet eget cyberkriminalseksjon i FEE som vil etterforske § 311-sakene. Seksjonen kan forventes å være i funksjon fra senhøsten 2025.

Det bemerkes at SEVO trekker saker som kodes som omsorgsunndragelse (strl. § 261). Disse sakene er ressurskrevende i operativ fase og SEVO har ikke ressurser til å følge opp operative spor grunnet andre prioriterte saker. Det er således et ønske fra SEVO om at sakene flyttes til allmennseksjonen.

2.9.4 Antall saker knyttet til vold i nære som er under etterforskning, herunder antall saker med barn som fornærmet. Vi ønsker oversikten inneholder opplysninger om fase (etterforskning eller påtale) og alder.

Nedenfor følger de saker som knytter seg til kroppskrenkelse, kroppsskade og brudd på besøksforbud der etterforsker har trykket på "familievoldsknappen" i BL, i tillegg til alle saker som er kodet som mishandling i nære relasjoner. Saker kodet som trusler og hensynsløs atferd faller utenfor.

Følgende saker gjelder med barn som fornærmet:

Familievold med barn som fornærmet			
Barn som fornærmet	Etterforsker	Påtaleansvarlig	Totalsum
GDE T	27	22	49
IPA 0-3	12	7	19
IPA 4-6	8	3	11
IPA 7-12	6	6	12
IPA 12-24	1	6	7
GDE V	25	16	41
IPA 0-3	11		11
IPA 4-6	5	6	11
IPA 7-12	4	8	12
IPA 12-24	4	1	5
IPA 24	1	1	2
GDE B	53	7	60
IPA 0-3	22		22
IPA 4-6	15	1	16
IPA 7-12	8	2	10
IPA 12-24	2	3	5
IPA 24	6	1	7
Totalsum	105	45	150

Statistikken viser med tydelighet at Buskerud har en stor andel av disse sakene liggende til sin etterforskning. Mange av disse sakene er omfattende og krevende å etterforske, og de binder opp betydelige ressurser.

Og videre følger oversikt over samme sakskategorier men hvor også partnervold er inkludert:

Familievold inkludert partnervold			
Familievold	Etterforsker	Påtaleansvarlig	Totalsum
10015345 FEE- Felles enh etterretn og	2	1	3
IPA 0-3	1	1	2
IPA 4-6	1		1
10017021 GDE T-Telemark	61	42	103
IPA 0-3	31	11	42
IPA 4-6	13	6	19
IPA 7-12	14	11	25
IPA 12-24	3	14	17
10017039 GDE V- Vestfold	88	37	125
IPA 0-3	37	4	41
IPA 4-6	18	11	29
IPA 7-12	22	13	35
IPA 12-24	10	8	18
IPA 24	1	1	2
10017060 GDE B- Buskerud	109	16	125
IPA 0-3	40	2	42
IPA 4-6	27	1	28
IPA 7-12	24	6	30
IPA 12-24	11	6	17
IPA 24	7	1	8
Totalsum	260	96	356

Vi merker oss at sakene er relativt jevnt fordelt mellom de ulike driftsenhetene, dog med noe færre saker i Telemark. 17 % av sakene er eldre enn ett år og av disse ligger flere av sakene i Telemark til påtaleavgjørelse. Buskerud har 7 saker som er over to år gamle og som fremdeles ligger til etterforskning. Restansesituasjonen gjenspeiler etter vårt syn bemanningssituasjonen både på etterforskning- og påtalesiden.

2.9.5 Antall voldtektssaker (voksne) under etterforskning. Vi ønsker oversikten inneholder opplysninger om fase (etterforskning eller påtale) og alder.

Voldtekt voksne	Etterforsker	Påtaleansvarlig	Totalsum
10017021 GDE T-Telemark	21	2	23
0-3 mnd	12		12
4-6 mnd	7		7
7-12 mnd	1	2	3
>12 mnd	1		1
10017039 GDE V- Vestfold	31	9	40
0-3 mnd	16	3	19
4-6 mnd	10	3	13
7-12 mnd	5	3	8
10017060 GDE B- Buskerud	36	1	37
0-3 mnd	7		7
4-6 mnd	12	1	13
7-12 mnd	12		12
>12 mnd	5		5
Totalsum	88	12	100

Vi merker oss at for denne sakskategorien så synes sakene jevnt fordelt mellom de ulike driftsenhetene, med unntak av Telemark hvor antallet er betydelig lavere. I nær halvparten av sakene hos Buskerud er sakene blitt mer enn 6 måneder gamle og samtlige av disse ligger til etterforskning. Også disse tallene viser hvilke kapasitetsutfordringer en står ovenfor i Buskerud.

2.9.6 Antall voldtektssaker (barn) under etterforskning (under 14). Vi ønsker oversikten inneholder opplysninger om fase (etterforskning eller påtale) og alder.

Voldtekt av barn U14	Etterforsker	Påtaleansvarlig	Totalsum
10015345 FEE- Felles enh etterretn og	1		1
4-6 mnd	1		1
10017021 GDE T-Telemark	11	5	16
0-3 mnd	2	1	3
4-6 mnd	2	2	4
7-12 mnd	4	1	5
>12 mnd	3	1	4
10017039 GDE V- Vestfold	21	2	23
0-3 mnd	10		10
4-6 mnd	2	1	3
7-12 mnd	5		5
>12 mnd	4	1	5
10017060 GDE B- Buskerud	11	1	12
0-3 mnd	4		4
4-6 mnd	2		2
7-12 mnd	4		4
>12 mnd	1	1	2
Totalsum	44	8	52

Når det gjelder voldtekt av barn under 14 år så er det samlede tallmaterialet noe mer begrenset og det er vanskelig å trekke noe ut av disse. En merker seg imidlertid at 21% av sakene er blitt mer enn ett år gamle.

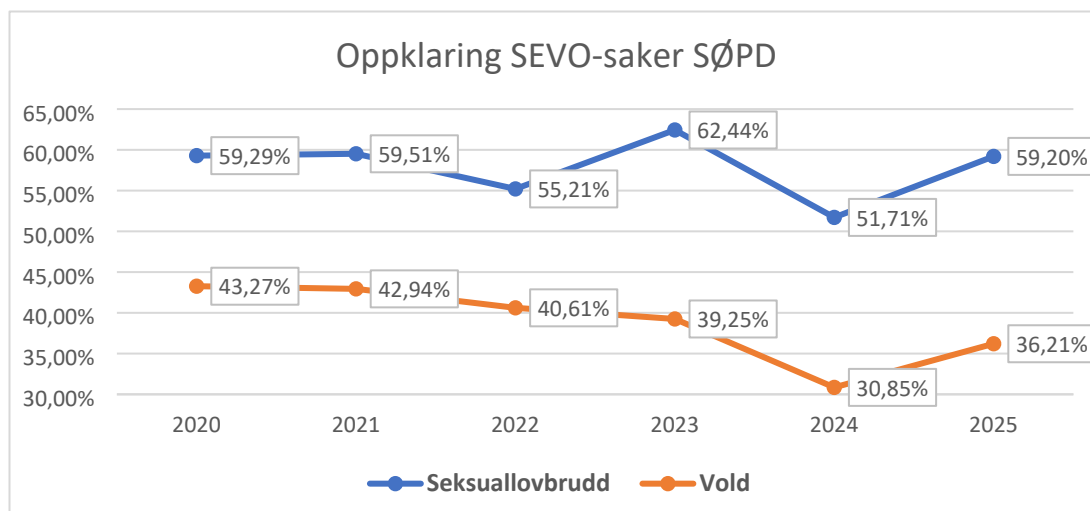
2.9.7 Antall seksuell omgang barn mellom 14-16 under etterforskning. Vi ønsker oversikten inneholder opplysninger om fase (etterforskning eller påtale) og alder.

Seksuell omgang 14-16 år	Etterforsker	Påtaleansvarlig	Totalsum
10015345 FEE- Felles enh etterretn og		1	1
>12 mnd		1	1
10017021 GDE T-Telemark	5		5
0-3 mnd	1		1
4-6 mnd	2		2
7-12 mnd	2		2
10017039 GDE V- Vestfold	8	3	11
0-3 mnd	4		4
4-6 mnd	2	2	4
7-12 mnd	2	1	3
10017060 GDE B- Buskerud	7		7
>12 mnd	3		3
4-6 mnd	3		3
7-12 mnd	1		1
Totalsum	20	4	24

Det er også et begrenset antall saker som hører til denne kategorien og det er vanskelig å trekke noe ut av

materialet.

2.9.8 Oppklaringsprosenten på SEVO-sakene med historiske tall (2020 – 2025), fordelt på sakstyper

SEVO Buskerud	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Seksuallovbrudd	67,28 %	68,90 %	56,93 %	68,18 %	52,99 %	53,33 %
Vold	44,38 %	49,25 %	35,00 %	38,95 %	30,38 %	41,82 %

SEVO Vestfold	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Seksuallovbrudd	56,19 %	53,90 %	56,42 %	55,56 %	48,39 %	50,85 %
Vold	46,32 %	42,40 %	35,29 %	40,91 %	32,81 %	30,77 %

SEVO Telemark	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Seksuallovbrudd	50,56 %	47,66 %	52,85 %	62,61 %	54,55 %	74,55 %
Vold	38,30 %	33,33 %	52,75 %	37,78 %	28,00 %	31,43 %

Vi merker oss at oppklaringsprosenten for seksuallovbrudd på distriktsnivå har ligget jevnt i intervallet 55–65 % for perioden 2020 og frem til første kvartal 2025, med unntak av 2024 hvor oppklaringsprosenten var nede på under 52 %. Samtlige GDE'er hadde en negativ kurve fra 2023 til 2024 – noe som kan ha sammenheng med at SEVO etterforskning ble blokkflytta til GDE'ene i 2024 og de utfordringer en der stod ovenfor som kommentert over. Oppklaringsprosenten så langt for 2025 er atskillig bedre med en oppklaringsprosent rett under 60 %, men her er det Telemark som skiller seg positivt ut med en oppklaringsprosent på nærmere 75 %.

Oppklaringsprosenten for seksuallovbrudd sammenlignet med de øvrige sakskategorier fremgår under pkt.3.3, hvor en kan se at oppklaringsprosenten gjennomgående er lavere innenfor denne sakskategorien.

3. Øvrig historikk

I bestillingsbrevet ba vi om å få oversendt et spesifikt utvalg av statistikker for hver GDE.

3.1 Oversikt over antall rettsdager for 2024 og første kvartal 2025

Det ble bedt om oversikt over antall rettsdager for 2024 og første kvartal 2025. Formålet med å innhente disse opplysningene var for å se hvor stor del av arbeidshverdagen som går med til aktivering av straffesaker.

Påtalejuristene skal registrere antall rettsdager i påtalemodulen i SØP. Systemet er dermed tuftet på korrekt rapportering fra den påtalejuristen.

Vi fikk tilsendt tallmaterialet, men etter de muntlige redegjørelsene med GDE'ene så kan ikke vi legge til grunn disse tallene som korrekte og fullstendige. Det er dessverre for mange feilkilder. Det viser seg at påtalejuristene i tillegg til å registrere antall dager i retten også registrerer for eksempel dager som går med til tilrettelagte avhør på barnehuset og andre rettsmøter som ikke direkte knytter seg til aktivering. Videre kom det frem under tilsynet at ikke alle påtalejurister registrerer antall rettsdager i SØP. Det har sine ulike årsaker, herunder blant annet at enkelte bevisst lar være fordi de selv ikke ser behovet, men også fordi ledelsen ikke er tydelig nok på hvorfor det er behov for slik registrering.

Ledelsen må være tydelige ovenfor sine ansatte på hvorfor rettsdager skal registreres. Uten et slikt system vil det være nærmest umulig for ledelsen å ha en fullstendig oversikt over hvor stor del av den samlede påtalekapasiteten som bindes opp i aktiveringer. Videre må påtalejuristene forholde seg til at rettsdagene skal registreres, til tross for at man – på et individuelt nivå – ikke ser behovet for det.

3.2 Redegjørelse for kriminalitetsutviklingen de siste 3 årene, samt per 1. kvartal 2025 – anmeldte lovbrudd som seksjonen trekker fordelt på sakstype.

Tabellene nedenfor viser anmeldte saker per år, hvor de enkelte GDE er sakseier.

GDE Buskerud:

GDE Buskerud - anmeldelsesstatistikk				
	2022	2023	2024	2025
Annen	761	827	849	209
Arbeidsmiljø			2	
Miljø	12	6	22	
Narkotika	307	240	314	67
Seksuallovbrudd	68	93	201	56
Skadeverk	251	229	185	52
Trafikk	1283	1071	1054	177
Undersøkelsessaker	273	258	284	69
Vinning	971	971	873	166
Vold	990	1098	1112	357
Økonomi	478	311	195	60
Totalt	5394	5104	5091	1213

GDE Telemark:

GDE Telemark - anmeldelsesstatistikk				
	2022	2023	2024	2025
Annen	890	719	792	221
Arbeidsmiljø		3		
Miljø	13	8	5	2
Narkotika	403	312	342	86
Seksuallovbrudd	38	64	184	43
Skadeverk	236	196	153	38
Trafikk	1312	982	854	144
Undersøkelsessaker	228	189	165	62
Vinning	954	737	569	136
Vold	1008	988	1117	306
Økonomi	330	305	176	37
Totalt	5412	4503	4357	1075

GDE Vestfold:

GDE V -anmeldelsesstatistikk				
	2022	2023	2024	2025
Annen	866	970	970	215
Arbeidsmiljø	1	1		
Miljø	8	11	12	
Narkotika	513	418	410	70
Seksuallovbrudd	48	74	225	62
Skadeverk	266	215	232	36
Trafikk	1198	1014	1006	193
Undersøkelsessaker	274	235	237	62
Vinning	976	977	740	136
Vold	1120	1187	1223	300
Økonomi	307	476	275	42
Totalt	5577	5578	5330	1116

Vi bemerker at økningen i seksuallovbrudd i 2024 skyldes at SEVO-avsnittene ble overført fra FEE til GDE. Hva gjelder økonomi- og vinningssaker skyldes nedgangen at FSI har tatt en større andel av disse sakene. Det er for øvrig omtrent samme saksmengde på de ulike driftsenhetene, og ingen sakskategori som skiller seg særskilt ut for den enkelte enhet.

3.3 Redegjørelse for seksjonens oppklaringsprosent de siste 3 årene, samt per 1. kvartal 2025

Vedlagt følger oversikt over driftsenhetenes oppklaringsprosent de siste 3 årene

GDE Buskerud

GDE B - Oppkl.prosent per krimtype				
	2022	2023	2024	2025
Annen	71,1 %	64,1 %	66,0 %	62,8 %
Miljø	77,8 %	60,0 %	29,4 %	
Narkotika	78,4 %	77,6 %	75,9 %	70,6 %
Seksuallovbrudd	49,0 %	48,6 %	50,5 %	51,8 %
Skadeverk	62,3 %	64,6 %	60,8 %	52,5 %
Trafikk	84,9 %	88,9 %	87,8 %	86,8 %
Vinning	66,0 %	66,4 %	68,1 %	54,3 %
Vold	62,1 %	59,5 %	56,0 %	47,3 %
Økonomi	67,4 %	60,8 %	37,1 %	53,0 %
Totalt	71,5 %	69,9 %	67,8 %	61,6 %

GDE Telemark

GDE T - Oppkl.prosent per krimtype				
	2022	2023	2024	2025
Annen	65,6 %	65,8 %	55,2 %	67,2 %
Miljø	64,3 %	64,3 %	75,0 %	50,0 %
Narkotika	71,7 %	71,1 %	73,9 %	77,4 %
Seksuallovbrudd	41,5 %	45,9 %	50,5 %	61,8 %
Skadeverk	57,1 %	58,9 %	57,7 %	62,2 %
Trafikk	86,6 %	82,5 %	75,0 %	90,8 %
Vinning	56,9 %	61,6 %	53,6 %	61,5 %

Vold	61,6 %	56,5 %	48,5 %	49,7 %
Økonomi	68,8 %	71,7 %	59,0 %	58,1 %
Totalt	69,0 %	67,0 %	59,4 %	66,6 %

GDE Vestfold

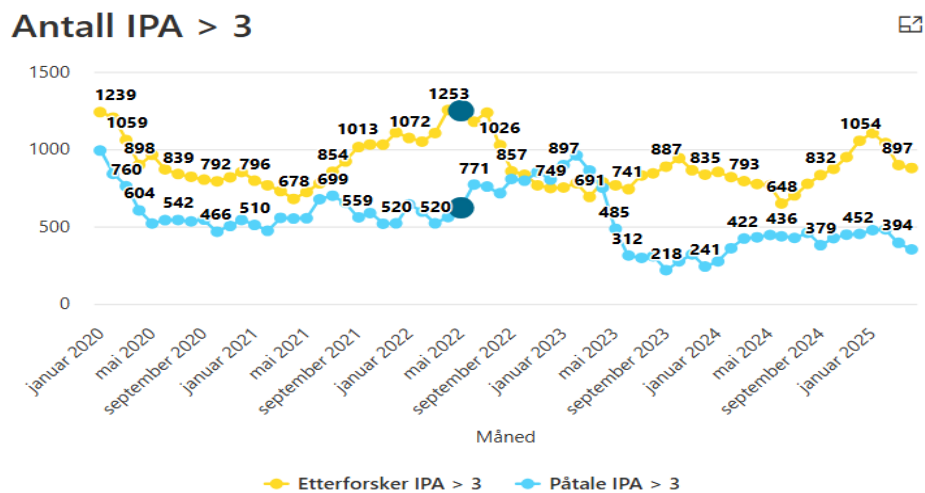
GDE V - Oppkl.prosent per krimtype				
	2022	2023	2024	2025
Annen	67,7 %	70,9 %	69,9 %	71,9 %
Miljø	60,0 %	83,3 %	80,0 %	100,0 %
Narkotika	80,1 %	83,9 %	80,7 %	79,2 %
Seksuallovbrudd	47,5 %	46,8 %	48,5 %	52,2 %
Skadeverk	58,5 %	61,4 %	63,1 %	52,5 %
Trafikk	84,7 %	86,7 %	84,0 %	89,2 %
Vinning	65,7 %	61,3 %	56,4 %	61,7 %
Vold	58,0 %	59,4 %	52,6 %	49,4 %
Økonomi	62,8 %	66,7 %	66,0 %	58,9 %
Totalt	69,30 %	70,50 %	66,40 %	66,90 %

Vi bemerker at oppklaringsprosenten frem til forrige tilsyn i 2021 var høy, slik det ble kommentert ved forrige inspeksjonsrapport. Siden 2021 har oppklaringsprosenten falt noe. I 2021 var den på hhv. 75 % i Vestfold, 74,9 % Buskerud og 68 % i Telemark. Det har siden 2021 vært en svak nedadgående kurve hva gjelder den totale oppklaringsprosenten. For perioden 2022 til første kvartal 2025 bemerkes det at oppklaringsprosenten i Telemark lå en del lavere enn for de øvrige driftsenhetene i 2024, men så langt i år er de tilbake på det nivået de har ligget på de siste årene. Buskerud ligger noe lavere så langt i 2025, men dette tallet kan endre seg før årsslutt. Det er nok flere faktorer til dette, som at FSI avgjør mange saker (ca. 70% av sakene) og hvilke sakstyper som nå etterforskes på GDE nivå. Men vi ser også – som tidligere påpekt - denne utviklingen i sammenheng med etterforskningskapasiteten.

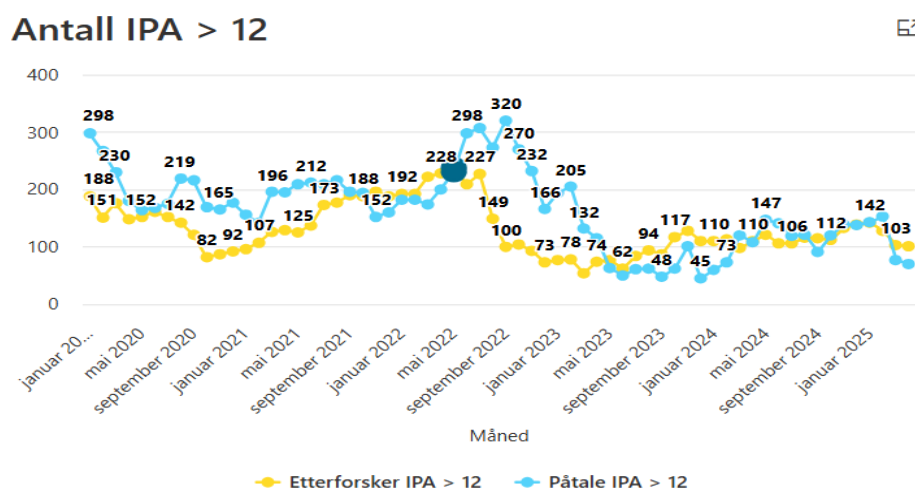
3.4 Redegjørelse for restansesituasjonen (IPA 3 og IPA 12). Det bes også om en orientering om antall hovedforhandlinger/rettsdager i tiden fremover, og hvorvidt omfanget er så stort at det vil påvirke produksjonen av 040-koder fremover.

GDE Buskerud hadde pr. 3 april 2025, 1260 saker som var eldre enn 3 måneder og 172 eldre enn 12 måneder.

Av totalrestansen utgjør **IPA 3** sakene pr i dag (09.04.25) til sammen 1230 saker, hvorav 878 fase etterforskning og 352 i fase påtale. Ved omorganiseringen høsten 2022 var tallene hhv. 857 og 807.

IPA 12 utgjør pr i dag (09.04.25) totalt 171 saker, hvorav 101 i fase etterforskning og 70 i fase påtale. Ved omorganiseringen høsten 2022 var tallene hhv. 100 og 320.

GDE Telemark hadde pr. 3 april 2025 1114 saker som var eldre enn 3 måneder og 213 saker eldre enn 12 måneder.

GDE Vestfold hadde pr. 3 april 2025 1302 saker som var eldre enn 3 måneder og 161 eldre enn 12 måneder.

For Telemark og Vestfold var det ikke anledning til å gi oversikt over fremtidige hovedforhandlinger, og hvordan disse ville påvirke produksjonen av 040 koder. For Buskerud er vår oppfatning etter tilsynet at antall hovedforhandlinger ikke vil påvirke 040 produksjonen.

3.5 Saker under behandling – påtaleavgjorte, men ikke rettskraftige – fordelt på alder (D-lister)

Sakene under viser antall D-saker per GDE, fordelt på alder per 3. april 2025.

GDE Buskerud

GDE B - D-saker	
0-12 mnd	958
12-24 mnd	606
24-36 mnd	234
>36 mnd	126
GDE T - D-saker	
0-12 mnd	751
12-24 mnd	399
24-36 mnd	122
>36 mnd	75

GDE Telemark

GDE Vestfold

GDE V - D-saker	
0-12 mnd	919
12-24 mnd	572
24-36 mnd	121
>36 mnd	47

Vi bemerker at GDE Buskerud har et langt høyere D-saker enn de øvrige driftsenhetene, til tross for at det totale sakstilfanget er relativt likt, jf. pkt. 3.2.

3.6 Produksjon av 040-koder (antall påtaleavgjørelser og fordelingen mellom disse) de siste 3 årene, samt per 1. kvartal 2025

GDE Buskerud

GDE B - positive påtaleavgjørelser				
	2022	2023	2024	2025
040 FORELEGG	688	582	544	153
041 SIKTELSE (TILSTÅELSESDOM)	541	436	394	118
042 TILTALEBESLUTNING	1473	1710	1220	392

043 PÅTALEUNNLATELSE	343	268	263	66
044 KONFLIKTRÅD	77	108	142	16
Totalt	3122	3104	2563	745

GDE Telemark

GDE T - positive påtaleavgjørelser				
	2022	2023	2024	2025
040 FORELEGG	564	396	387	76
041 SIKTELSE (TILSTÅELSESDOM)	467	382	293	100
042 TILTALEBESLUTNING	1414	1294	825	325
043 PÅTALEUNNLATELSE	486	446	371	76
044 KONFLIKTRÅD	121	142	173	35
Totalt	3052	2660	2049	612

GDE Vestfold

GDE V - positive påtaleavgjørelser				
	2022	2023	2024	2025
040 FORELEGG	670	578	649	140
041 SIKTELSE (TILSTÅELSESDOM)	517	472	480	120
042 TILTALEBESLUTNING	1473	1742	1122	430
043 PÅTALEUNNLATELSE	400	335	380	87
044 KONFLIKTRÅD	91	97	95	37
Totalt	3151	3224	2726	814

Vi bemerker at det generelt har vært en jevn nedadgående kurve hva gjelder 040 koder siden 2022. Utviklingen er i tråd med forutgående utvikling og etter det organisatoriske grepet ved å opprette et felles straffesaksmottak hvor en stor andel saker blir påtaleavgjort. Det var i 2024 en betydelig reduksjon i antall tiltalebeslutninger. Det har slik vi forstår det en sammenheng med i) at det har vært mange nyansettelser på påtalesiden hvor disse ikke har utvidet påtalekompetanse og ii) en begrenset etterforskningskapasitet.

Et gledelig resultat er at driftsenhetene nå sender flere saker til konfliktrådet. Dette ble eksplisitt kommentert av statsadvokaten i forrige rapport, hvor det ble signalisert et ønske om at distriktet i større grad rettet oppmerksomhet mot konfliktrådsbehandling. For 2024 var saker som ble sendt konfliktrådet økt til 410 saker fra 289 saker i 2022. Saksgjennomgangen av U18 sakene viser at det var et fokus på konfliktrådsbehandling i de sakene som var egnet for dette, jf.pkt.4.1.

4. Statsadvokatens gjennomgang av saker

4.1 Alle U18-saker fra november 2024 til og med februar 2025 (både påtaleavgjorte og saker under etterforskning)

Vi hadde i forkant av inspeksjonen bedt om statistisk uttrekk av alle U-18 saker som var påtaleavgjort i perioden fra november 2024 til og med februar 2025. I tillegg fikk vi oversikt over alle U-18 saker som ikke var påtaleavgjort per 01.04.2025.

Formålet med gjennomgangen var særlig å se på om fremdriften var tilfredsstillende, henholdsvis i etterforsknings- og påtalefasen. Samtidig ønsket vi å få innsikt i hva barne- og ungdomskriminaliteten faktisk består av og om reaksjonene som ilegges i de positive avgjørelsene fremstod adekvate. Vi hadde også oppmerksomhet på om innhenting av personundersøkelse for mindreårige (PUM) skjedde på et hensiktsmessig tidspunkt eller om dette skjedde så sent at det forsinket saksbehandlingen.

Med fokus på de ovennevnte temaene har vi til sammen sett nærmere på ca. 50 saker fordelt på de tre geografiske driftsenhetene. Saksgjennomgangen har ikke avdekket vesentlige forskjeller mellom de ulike driftsenhetene.

Saksgjennomgangen viste at U-18 sakene til driftsenhetene gjelder straffbare handlinger i nær sagt alle kategorier, som vold, ran, vinning, skadeverk og sedelighet. Flere av volds- og ranssakene er komplekse, i den forstand at flere personer inngår handlingene der rollene er uoversiktlige og krevende å ettergå. Det var få narkotikasaker. Denne type forhold møtes trolig også ofte i det forebyggende sporet utenfor opprettelse av straffesak.

Blant de avgjorte sakene så ser en at en del saker tar lang tid. Ofte godt utenfor fristene. Noen av sakene er ganske komplekse, så det er imidlertid forståelig at en del saker tar mer tid. Generelt så viser imidlertid gjennomgangen at kapasiteten er for lav på dette prioritert saksfeltet. Den sårbare kapasiteten samsvarer for øvrig også med vår øvrige oppfatning av kapasiteten på etterforskning utenom U-18 sakene. I den forbindelse så merket vi oss også at beholdningen av IPA saker pr 01.04.2025 også var av et visst omfang og et betydelig antall var ikke avgjort på tidspunktet for gjennomgangen.

Saksgjennomgangen understøtter også den oppfatningen og opplevelsen påtalejuristene som jobber med disse sakene har gitt uttrykk for i de tilbakemeldingene de har gitt oss i våre møter med dem. Kapasiteten er noe lav og ting tar lenger tid enn ønskelig.

Vårt inntrykk er imidlertid at det gjøres kvalitetsmessig godt arbeid i disse sakene. I mange saker lykkes man også med å få oversikt og oppklaring så langt det går også i en del av de alvorligste sakene, som også i mange tilfeller er uoversiktlige i utgangspunktet.

Mange saker har kort avgjørelsestid på påtalesiden. Dette tyder blant annet på et godt samarbeid mellom etterforskning og påtale, der påtalejuristene er godt kjent med sakene allerede før de er ferdig etterforsket.

Etter vår vurdering er det ilagt adekvate reaksjoner på de positive avgjørelsene. Det er også flere tilfeller der de nyere lovendringene fra 2024 er benyttet i praksis, ved at ungdommen har fått både ubetinget frihetsstraff og ungdomsstraff i kombinasjon. Mange saker løses også utenfor domstolene som ved å sendes til konfliktråd for

ungdomsoppfølging og det fremstår å være et godt tverrfaglig samarbeid med andre aktører, som ulike kommunale etater.

Det er for øvrig vårt inntrykk at personundersøkelse for mindreårige (PUM) innhentes på et hensiktsmessig tidspunkt og ser ikke ut til å forsinke saksbehandlingen.

4.2 Alle påtaleavgjorte saker i 2024, og alle saker under etterforskning per 1. april 2025 som gjelder overtredelse av straffeloven § 302 og § 304

Vi gikk igjennom 30 saker, henholdsvis 10 fra hver geografisk driftsenhet – fordelt jevnt på saker som var påtaleavgjort i 2024 og saker som fremdeles lå til etterforskning. Vi så på fremdrift/saksbehandlingstid, hvorvidt det hadde vært endring av saksansvaret under etterforskningen, reaksjonsfastsettelsen der hvor det forelå dom og straffverdigheten i de enkelte forhold. Enkelte av sakene som ble gjennomgått var en del av et sakskompleks med andre lignende forhold i komplekset.

Tjenestepersoner i påtalemyndigheten i politiet med utvidet påtalekompetanse har nå selv påtalekompetansen i disse sakene, jf. Riksadvokatens rundskriv nr.2/2022.

Som beskrevet tidligere så har det vært store utskiftninger blant juristene på SEVO, noe som blant annet leder til omfordeling av porteføljer. Ved saksgjennomgangen registrerte vi at det i flere av sakene var saksbytte, både av PEL og PÅL. Saksbytte skjedde både tidlig under etterforskningen, senere i etterforskningen og i tid saken lå til påtaleansvarlig for avgjørelse. I en del av disse sakene var det fravær av notoritet på årsak til bytte, men hovedinntrykket er dog at saksbytte skyldtes ressursituasjonen.

De fleste fornærmede i disse sakene er under 16 år på det tidspunktet det opprettes straffesak. Av den grunn blir det besluttet tilrettelagt avhør i de fleste av sakene. Det er gjennomgående god fremdrift til denne fasen av etterforskningen er over. I den videre etterforskningen er det imidlertid stor variasjon i fremdriften. I flere av sakene stoppet etterforskningen helt opp, og det kunne gå måneder før mistenkte ble avhørt eller det ble gjennomført øvrige etterforskningsskritt – som innhenting journaler etc. I andre saker var det imidlertid få etterforskningsskritt som gjenstod, typisk et avhør og evt gjennomgang av databaseslag. Etterforskningsledelsen må her være bevisst på i hvilken grad det er nødvendig med gjennomgang av databaseslag, særlig vurdert opp mot bevisbildet for øvrig og sakens alvor. Noen av sakene som manglet få etterforskningsskritt var av mindre alvorlig karakter, og etterforskningsledelsen må derfor vurdere hvorvidt en skal båndlegge ressurser for gjennomgang av databaseslag. Det må også vurderes hvorvidt innhold på databaseslag vil kunne oppklare den konkrete sak.

Gjennomgående skyldes manglende fremdrift etterforskningskapasiteten. Dette funnet underbygger de opplysningene som kom frem i samtalene med påtalejuristene som jobber med disse sakene.

De nevnte forhold ble avdekket i samtlige driftsenheter og synes således å være en utfordring for distriktet som helhet. Det fremgikk av arbeidsnotater m.v at enkelte saker som manglet fremdrift hadde vært gjenstand i forbindelse med porteføljesamtaler og at sakene ble gitt prioritet i kjølevannet av disse.

Vårt hovedinntrykk er videre at subsumsjonen fremstod som korrekt, særlig grensedragningen mellom *seksuell omgang* og *seksuell handling*. Straffereaksjonene fremstod adekvate, både valg av reaksjonsform og lengde fengselsstraff der hvor dette var påstått og idømt.

Vi vil videre bemerke at det er utfordrigt mange gode underretningsbrev i de henlagte sakene. Det redegjøres for *hvorfor* den konkrete saken er henlagt og det vises ikke generelt til beviskrav i straffesaker. De impliserte partene får således en konkret begrunnelse i sin enkelte sak. Det er registrert få klager i disse sakene og det er ikke registrert at statsadvokaten har omgjort en henleggelse eller beordret ytterligere etterforskningsskritt.

Saksgjennomgangen har gitt grunn til bekymring for kapasiteten på etterforskningsiden og at det vil kunne påvirke kvaliteten på etterforskningen.

4.3 Alle påtaleavgjorte saker i 2024, og alle saker under etterforskning per 1. april 2025 som gjelder overtredelse av straffeloven § 327 (simple ran)

Avgjorte saker i 2024

Statsadvokaten har gjennomgått ca. 50 saker som var avgjort i 2024, både saker med positiv påtaleavgjørelse og et utvalg av henlagte saker. U18 saker hvor forholdet var subsumert etter § 327 ble ikke gjennomgått.

Ved gjennomgangen er det særlig sett på fremdrift fra registrering til påtaleavgjørelse, subsumsjonen og påtaleavgjørelse / reaksjon.

En stor andel av sakene var U18-saker – for Buskerud 50 % - anslagvis det samme for Telemark og Vestfold. De øvrige sakene var av variabel alvorlighetsgrad og karakter. En del saker dreiet seg om anmeldte ran innad i ulike miljøer hvor gjerningsperson var kjent, men det nærmere hendelsesforløp ofte uklart. I saker der det ikke var noen forutgående relasjon mellom fornærmet og gjerningsperson er det lite opplysninger som kan identifisere gjerningspersonen.

I all hovedsak var det gjennomført relevante undersøkelser før henleggelse – blant annet fokus på eventuelle overvåkingsopptak ved ran på offentlig sted og gjennomgang av slike hvis de fantes med sikte på å identifisere gjerningsperson.

I hovedsak var det akseptabel fremdrift, tatt i betraktning mangelen på etterforskningsressurser. Etterforskningen i sakene ble stort sett utført i initialfasen. Allikevel var det i noen saker begrenset fremdrift og vi kunne se at etterforskningen – uten plausibel grunn – stanset opp i lengre perioder.

Av de oppklarte sakene var det riktig valg av subsumsjon og reaksjonsfastsettelsen fremstod adekvat.

Saker under etterforskning per 1. april 2025

Det var innrapportert 59 saker, statsadvokaten har gjennomgått et utvalg av disse.

Samtlige GDEer har saker under etterforskning som er registrert både i 2024 (hovedsakelig andre halvår) og 2025. I all hovedsak ligger sakene hos etterforsker. Sakene synes å bli raskt påtaleavgjort etter at de er sendt påtale som ferdig etterforsket. Enkelte av sakene er av forståelige grunner ikke påtaleavgjort, blant annet fordi de er vedlagt større komplekser og/eller det pågår rettspsykiatrisk undersøkelse av siktede. Statsadvokaten bemerker imidlertid at enkelte saker har lang liggetid uten at det er avdekket noen god grunn til dette. Disse sakene er rapport tilbake direkte til seksjonsleder for oppfølging.

Kort om oppklaringsprosenten

I forbindelse med saksgjennomgangen ble det innhentet oversikt over oppklaringsprosenten for perioden 2022 – mai 2025, som var slik:

	2022	2023	2024	2025
--	------	------	------	------

GDE B	31,6 %	38,9 %	32,7 %	25,0 %
GDE T	68,8 %	55,6 %	48,5 %	57,1 %
GDE V	63,3 %	56,6 %	47,7 %	59,1 %
Sør-Øst totalt	52,9 %	49,2 %	39,9 %	45,5 %

Som det fremgår av tallene ligger GDE Buskerud vesentlig under Telemark og Vestfold, for hele perioden 2022 – dd. Videre viser tallene at Telemark og Vestfold har hatt en påfallende negativ utvikling fra 2022 – 2024. Gjennomgangen under vårt tilsyn har ikke gitt grunnlag for å trekke noen konklusjoner med hensyn til denne skjevheten i resultatene, eller den negative utviklingen med hensyn til oppklaringsprosenten.

Statsadvokatens merknader

Hovedinntrykket etter gjennomgangen er at saker vedrørende simple ran følges opp på en tilfredsstillende måte i initialfasen ved alle de tre geografiske driftsenheter, sett i lys av hva som kan forventes tatt i betraktning de tilgjengelige etterforskningsressursene. Det synes klart at etterforskningsressursene jevnt over er for knappe, slik at supplerende etterforskningsskritt, det vil si det som ikke er gjennomført i initialfasen, tar alt for lang tid eller ikke lar seg gjennomføre innen akseptabel tid.

Vi anbefaler at forskjellene i oppklaringsprosenten mellom driftsenhetene og den synkende oppklaringsprosenten analyseres nærmere i regi av politidistriktet, med sikte på å avdekke årsakene til dette, og om mulig identifisere relevante tiltak som kan iverksettes for å bedre resultatoppnåelsen.

4.4 Alle saker fra 2024 og 2025 hvor man i løpet av etterforskningen har ansett det nødvendig/forberedt og kunne legge ned påstand om omvendt voldsalarm, jf. både straffeloven § 57 og straffeprosessloven § 222g

I forbindelse med endringene i straffeprosessloven som trådte i kraft 8. april 2024 ønsket vi å se på bruken av elektronisk kontroll ved brudd på besøksforbud og kontaktforbud. Politidistriktet har etablert gode lokale rutiner for håndtering av besøksforbud og kontaktforbud med elektronisk kontroll, samt egen lokal rutine for behandling av besøksforbud.

Under tilsynet gjennomgikk vi 26 saker der det var besluttet elektronisk kontroll etter brudd på besøksforbud. I 6 av sakene var det besluttet av retten i medhold av straffeloven § 57, mens de øvrige 20 var besluttet av påtalemyndigheten med hjemmel i straffeprosessloven § 222g. 13 av sakene var bragt inn for retten for prøving og påtalemyndigheten fikk oppretthold i beslutningen i 11 av disse sakene. I de 7 øvrige sakene var det gitt avkall på retten til prøving. I et par av disse var det litt uklart hvordan avkallet var notert, men det var oppnevnt forsvarer i disse sakene. Politiet minnes om viktigheten av notoritet rundt avkall på retten til prøving.

Ved gjennomgangen av sakene så vi at det var store forskjeller mellom de tre GDE'ene Telemark, Vestfold og Buskerud. Buskerud hadde 14 av sakene, Vestfold 9 saker og Telemark kun 3. Politidistriktet bes følge opp dette og undersøke hva som er grunnen til at Telemark ikke er like godt i gang med bruk av straffeprosessloven § 222g som de to øvrige GDE'ene.

Sør-Øst politidistrikt har per 1. april 2025 19 personer som er ilagt elektronisk kontroll og 9 av disse gjelder brudd på besøksforbud med hjemmel i straffeprosessloven § 222g. Til sammenligning hadde Øst politidistrikt 19 personer og Oslo politidistrikt 18 personer på samme tid.

Etter gjennomgang av sakene er det vår oppfatning at politidistriktet er godt i gang med å utnytte muligheten for elektronisk kontroll gjennom bruk av straffeprosessloven § 222g. Det synes også som det legges ned flere påstander under hovedforhandling om elektronisk kontroll i medhold av straffeloven § 57. Det skrives gode begrunnelser, og som nevnt får man som regel opprettholdt beslutningen av retten. Etter vår oppfatning har

politidistriktet lagt terskelen for pålenking på et riktig nivå. Politidistriktets vurdering er at pålenking etter brudd på besøksforbud har god effekt, det forekommer så å si ikke brudd og det har en god forebyggende effekt. Vi deler dette synet.

Politidistriktet har rundt 1300 løpende besøksforbud, og det er omtrent tilsvarende Oslo politidistrikt. Dette viser at politidistriktet har fokus på bruk av besøksforbud og det oppleves at de virker forebyggende.

Under oppsummeringsmøtet vårt 8. mai 2025 diskuterte vi litt rundt distriktets kapasitet i forhold til antall løpende OVA, og per i dag er det kapasitet til flere uten at man nøyaktig kan si hvor grensen går. Politidistriktet har OVA-ansvarlige på hver GDE.

Vi ønsker lykke til med det videre arbeide her og legger til grunn at politidistriktet fortsetter den positive utviklingen av bruk av OVA med hjemmel både i straffeprosessloven § 222g og straffeloven § 57.

4.5 Dommer avsagt i 2024 og 2025 hvor det er idømt inndragning (kun vinning, ikke gjenstandsinndragning)

I bestillingsbrevet var det spesifisert at dette gjaldt dommer hvor det var idømt inndragning av vinning og ikke gjenstandsinndragning. Vi mottok imidlertid i alt 112 dommer, og hvor det bare i 18 dommer var idømt vinningsinndragning. Dommene ble allikevel gjennomgått og hovedfunnene kommenteres nedenfor.

Vinning inndras etter straffelovens §§ 67 og 68, mens gjenstander inndras etter § 69 eller forebyggende etter § 70.

51 av sakene gjaldt simple narkotikaovertrедelser. I disse sakene er det bare foretatt vinningsinndragning i de sakene hvor det er beslaglagt penger sammen med narkotikaen, og hvor gjerningsperson erkjenner salg.

Det blir gjennomgående ikke etterforsket i forhold til vinningsinndragning i disse sakene selv om beslaget indikerte salg, og sakene ble kjapt avgjort som oppbevaring til eget bruk.

32 av sakene gjaldt grove narkotikaovertrедelser. Likeså i disse sakene er gjennomgangstonen at dersom man fant penger i forbindelse med beslag av forholdsvis mye narkotika, ble det etterforsket med tanke på å få inndratt disse, men nødvendigvis ikke videre for verdiinndragning ut over dette. Som et eksempel kan nevnes at det ble inndratt beslaglagte 11500,- ved tiltale på oppbevaring etter funn av flere kilo kokain sammen med regnskap.

Det omerindres at verdiinndragning kan foretas som utvidet inndragning med hjemmel i strl. § 68 ved oppbevaring av narkotika av en viss mengde, jfr. HR -2020-2442-A. Se også lokal sak 15931016 hvor Vestfold tingrett redegjør for vilkårene i en slik sak.

I sak aktorert herfra, 16233779, ble inndratt 2,1 million for salg av hasj i medhold av strl. § 67, samt gjenstander i medhold av strl § 69 bokstav c, som f.eks. telefoner, Gucci- og Louis Vittonvesker som ble brukt til på frakte kontanter i.

20 av sakene gjaldt vinningskriminalitet, - tyverier, ran og bedragerier. I disse sakene har det vært lite verdiinndragning, men med noen unntak i form av dom til inndragning av beslaglagte penger som skal gå til dekning av fornærmedes erstatningskrav. Eks. utbytteinndragning ved salg av tyvegods.

9 saker gjaldt heleri, underslag og hallikvirksomhet. Blant helerisakene fant man de som stiller sin konto til disposisjon for at andre kan plassere utbytte fra straffbare handlinger der. Her inndras i dag det som beviselig har tilfalt kontoeier som utbytte for helerihandlingen, men inndragningsansvaret for slike handlinger skal prøves av Høyesterett i løpet av høsten 2025. Ved ett grovt underslag ble telefoner og klokker inndratt etter § 68 til delvis dekning av fornærmedes erstatningskrav. Halliken fikk inndratt leieinntektene fra utleie av rom.

Statsadvokatens kommentarer:

Gjennomgangen av dommene og opplysninger for øvrig under inspeksjonen, kan oppsummeres kort ved at politidistriktet i forhold til inndragning gjør mye riktig, men at resultatene på området fortsatt er magre.

Det er i Sør-Øst politidistrikt utpekt inndragningsspesialister både på etterforskning og påtale, det er foredratt om reglene, etterforskere har vært kurset på PHS, og det er instruksfestet å se etter inndragningspotensiale i alle innkomne saker.

Men gjennomgangen viser med all mulig tydelighet for det første at etterforskningen lider av mangel på kapasitet til å fortsette etterforskningen utover å avdekke det straffbare forholdet, og håndtere de enkle inndragningsspørsmålene.

I tillegg til utfordringer med etterforskningsressurser kan det i enkelte saker tyde på at det mangler kompetanse hos etterforsker og/eller påtalejurist i forhold til inndragningsreglene og bevisvurdering i forhold til disse.

Det er imidlertid positivt å se at det i flere saker ble pådømt erstatning til de fornærmede, og likeså at det opprettes kontakt med andre kreditorer, som f.eks. skatt, namsmann, innkrevingssentral, dersom saken hadde i beslag kontanter som ikke kan inndras med hjemler i straffeloven.

5. Oppsummering av tilsynet

Innledningsvis vil vi takke for årets tilsyn. Samtlige driftsenheter har gitt oss relevant informasjon og svart ut de temaer vi ønsket nærmere redegjørelse av. Det har vært konstruktive møter og det har vært nyttig for oss å reise rundt og besøke hver enkelt driftsenhet. Det var også gode samtaler med påtalejuristene hvor vi fikk mer innblikk i deres arbeidssituasjon. Formålet med tilsynet var flere og vi sitter igjen med et inntrykk av at formålet er oppnådd gjennom dette tilsynet. Det har vært et omfattende tilsyn, men etter vår vurdering også et nødvendig tilsyn siden det var fire år siden forrige gang vi hadde tilsyn av GDE'ene og det har siden da vært gjennomført flere organisatoriske grep i distriktet.

Et overordnet spørsmål som er relevant å stille seg er om tjenestepersonene evner å gjøre de riktige prioriteringene i det daglige arbeidet. Spørsmålet er sammensatt og det er flere faktorer en må se hen til for å kunne svare det ut, som; hvordan er organiseringen, hvor omfattende er porteføljene og hvordan er kapasitet- og bemanningssituasjonen.

Teammodellen er etter vår vurdering et positivt tiltak. Arbeidsmetoden er fremdeles relativt fersk slik at en endelig evaluering må en vente noe med. Men vår oppfatning etter tilsynet er at modellen tilrettelegger for at man skal kunne gjøre gode prioriteringer og sikre fremdrift i sakene. Fagveilederstillingene har åpenbart vært et positivt tiltak for å bygge fagmiljøer og kompetanse.

Hovedinntrykket vårt er at etterforskning- og påtalekapasiteten ved full bemanning er tilfredsstillende. I vår oppsummering av tilsynet 2021 fremgår det at det er viktig at distriktet fremover gjør sitt for å opprettholde den gode påtalebemanningen og positiviteten blant medarbeiderne. Nå, fire år senere, så er vår opplevelse at denne positiviteten er noe endret. Mange erfarne jurister har sluttet, det har vært omorganisering av SEVO som har ført til frustrasjon på avsnittet og det oppleves av flere å være stor avstand til nærmeste leder. Realiteten er at etterforskningskapasiteten er langt fra tilfredsstillende, og det er vår største bekymring da denne påvirker både fremdrift, kvalitet og også potensiale for oppklaring av straffesaker. Med fagveiledere på plass, opplæring av porteføljekontroll, innarbeidet teammodell og bygging av fagmiljøer har vi allikevel tro på at man kan komme tilbake til den positivismen man sporet i 2021. En forutsetning – uavhengig hvor mange organisatoriske grep som iverksettes – er at det er tilstrekkelig bemanning og kapasitet til å etterforske straffesakene.

Etterforskningskapasiteten er vår største bekymring og det blir spennende å følge politidistriktets arbeid med å effektivisere og/eller styrke denne fremover.

Den generelle oppklaringsprosenten i politidistriktet er ikke tilfredsstillende, men vi har merket oss at den er på vei oppover og at politidistriktet har fokus på dette. Vi vil også følge nøye med på denne utviklingen, og vi har tro på at de grep politidistriktet har iverksatt vil ha effekt.

Det jobbes mye godt med ungdomskriminalitet, både i forebyggende- og etterforskningssporet. Distriktet har over tid jobbet med krevende ungdomsmiljøer i flere byer og det synes som at det er god kunnskap om disse i politiet. Tverrfaglig samarbeid er en nøkkelfaktor for at man skal klare å tenke helhetlig til hva som er det beste for barn- og ungdom som står i vanskelige livssituasjoner hvor kriminalitet er en del av deres hverdag. Her synes samtlige GDE'er å være på banen og det er gledelig å se.

Til slutt minner vi igjen om inndragningspotensiale i straffesaker. Distriktet må jobbe aktivt for å høyne resultatene og forhåpentligvis vil de siste tiltakene bidra til bedre resultater i det kommende. Statsadvokatene vil gjennomføre et eget fagledelsestiltak opp mot inndragning i løpet av høsten 2025.

Vi ser frem mot neste tilsyn og ønsker lykke til i det videre arbeidet.

Andreas Christiansen
Statsadvokat

Kopi: Riksadvokaten

POD

Kjell Johan Abrahamsen

Gunn Iren Midtbø

Ole Bjørn Sakrisvold